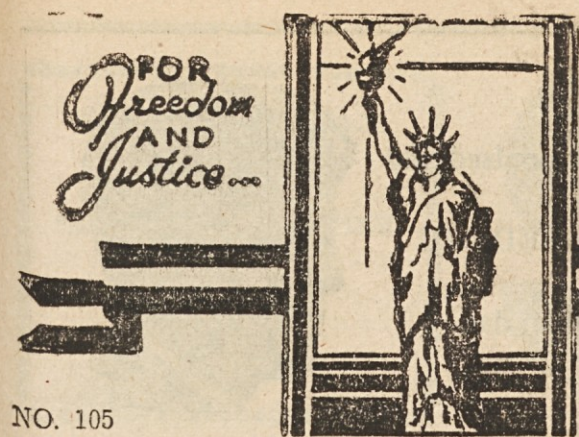

NO. 105

Valentine Pavlic 1-8-8
7019 — 60th Lane
Ridgewood Sta.
Brooklyn, N.Y. 11227AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, MAY 29, 1967

STEV. LXV — VOL. LXV

Konvencija Slov. ženske zveze zaključena

Slovenska ženska zveza je svojo 14. konvencijo uspešno zaključila v Washingtonu, D.C., v soboto s slavnostnim banketom v Washington Hilton hotelu. — Glavni odbor je nespremenjen. — Sprejetih je bilo več važnih resolucij.

WASHINGTON, D.C. — V soboto je bila zaključena s slavnostnim banketom v Washington Hilton hotelu 14. redna konvencija Slovenske ženske zveze, organizacije slovenskih katoliških žena in deklet v Združenih državah Amerike. Konvencija je trajala tri dni. Delegatkinje iz 14 držav so razpravljale o delu v preteklih treh letih in izdelale načrte za delo v naslednjih treh letih: Sklenile so povezati čim več poštenih, katoliških žena in deklet slovenskega rodu in njihove družine v Združenih državah v SZZ in se prizadevati za ohranitev slovenske zavesti in besede med njimi.

Glavni odbor je ostal isti s predsednico go. Antonijo Turek in glavno tajnico go. Albino Novak. Organizacijsko glasilu 'Zarja' bo tudi v bodoče izhajalo v slovenščini in angleščini.

Konvencija je izglasovala štiri važne resolucije. V njih je podprla delo Mrs. L. B. Johnson za olepšavanje naše dežele, se zavzela za slovensko oddajo na Glasu Amerike, predložila glavnemu poštarju ZDA, da izda posebno znamko v spomin 1200-letnice pokristjanjenja Slovencev, in državnemu tajništvu, da odpre v Ljubljani, glavnemu mestu Slovenije, konzulat ZDA. Konvencija je podprla tudi predlog za postavitev posebne slovenske kapele v cerkvi Marijinega Brezmadežnega Spočetja v Washingtonu, ki jo grade kot skupno svetišče vsi ameriški katoličani.

Na banketu so bili slavnostni gostje sen. Frank J. Lausche, kong. John A. Blatnik, kong. Frank Annunzio in g. Ludwig J. Andolsek, United States Civil Service Commissioner. Goste na banketu je pozdravila go. Irene Planinsek, p. Klavdij Okorn, duhovni vodja SZZ, je prosil v slovenščini Boga blagoslova, goste je predstavila go. Corinne Leskovar, glavna predsednica ga. Antonija Turek pa je nato poudarila cilje SZZ in se zahvalila vsem za sodelovanje pri organizaciji in delu konvencije. Nastopile so kadetke SZZ iz Clevelanda, oktet iz Washingtona

POZDRAVNE BRZJOJAVKE

Uredništvo Ameriške Domovine je dobilo v soboto pozdravno brzojavko konvencije Slov. ženske zveze iz Washingtona, D.C. — Iskrena hvala!

Uredništvo Ameriške Domovine je prejelo pozdrav v 19. občnega zbora Družabne pravde v Buenos Airesu v Argentini s toplimi zahvalami za zanimanje za socialna vprašanja in s prošnjo, da bi list tudi v bodoče posvečal čim večjo pažnjo socialnim vprašanjem, ki so danes osrednji svetovni problem. — Iskrena hvala!

SHOWERS

Vremenski
prerok
pravi:

Delno oblačno in hladno. Najvišja temperatura 65.

Pacifikacija v prvi coni popolnoma zastala

Glavni vzrok je v nesposobnosti in brezbrzičnosti vladnega vojaštva.

SAIGON, J. Viet. — Iz prve vojaške cone, ki se nahaja tik pod mejo s Severnim Vietnamom, prihajajo slaba poročila o stanju pacifikacije v vseh petih provincah. Mnogo naših strokovnjakov na tem področju že obupuje in ne vidi možnosti, da bi ta akcija rodila uspehe. Glavni krivci za tako stanje je saigonska armada, ki bi morala skrbeti za varnost nacifikacijskih moštev. Saigonski vojaški oddelki se pa za ta posel ne menijo in radi prepuščajo pacifikacijska moštva svoji usodi. Potrebne varnosti ni niti v pokrajinskih središčih, kjer se dogajajo neverjetne stvari, na primer:

V večjem mestu Quangtri so takoj zbežale vse saigonske čete, kakor hitro so se pojavili tam partizani in severnovietnamske čete. Komunisti so osvojevali 250 rdečih ujetnikov, potem pa se napadli dva saigonska polkovna štaba. Nekaj dni pozneje so partizani vdrlj v mesto Hue in tam pomorili nekaj zaupnikov saigonske vlade, saigonske čete so naravno zopet zbežale, kakor hitro so se pojavili partizani.

V provinci Thuathien deluje 13 pacifikacijskih moštev, to se pravi, bi moralo delovati. Vsako moštvo bi moralo imeti poleg poveljnikov še 59 članov. Le redko je pa število polno. Na drugi strani pa člani moštva radi dezertirajo. To pa ni najhujše. Najbolj demoralizira prebivalce po vaseh dejstvo, da moštva odidejo vsak večer spat na bojišče, da bi jih partizani ponoči pobili. Tako so vaščani ponoči izročeni na milost in nemilost terencem. Podnevi se samo hlinijo, da se zanimajo za pacifikacijo.

V gornji provinci so imeli na primer v marcu 24 nočnih napadov na pacifikacijska moštva, v aprilu pa 19; pri tem je zgubilo življenje 26 članov pacifikacijskih moštev.

Obstoji sum, da se nahaja v glavnem štabu saigonske armade prava zarota proti ideji pacifikacije, ki sistematsko ovira saigonske čete, da bi sodelovale s pacifikacijskimi moštvi.

Ce je v severnih petih provincah tako stanje, verjetno ne bo boljše v drugih 29 pokrajinah. Če pa je položaj tak v vsem Južnem Vietnamu, je res upravičeno vprašanje, ali ni ves ameriški postopek v korenu zgrešen.

Organizacija Travelers Aid se je utaborila tudi na Greyhound postaji

CLEVELAND, O. — Organizacija Travelers Aid pozna le prenekateri naš priseljenec. Bila mu je v pomoč, kadar so se mu zmešali računi na njegovem potovanju. Travelers Aid je imela do sedaj pisarno na glavnem kolodvoru, sedaj jo je pa preselila na postajo Greyhound. Odprta bo od zgodnjega jutra do poznega večera, toda ne ponoči. V našem mestu je začela poslovati že 1. 1919, od 1. 1930 dalje je pa bila na glavnem kolodvoru.

Živel in umrl davno pred komunistično revolucijo v carski Rusiji.

Iz slov. nasebin

LORAIN, O. — Preteklo sredo so našli mrtvega na njegovem domu, 5144 Clinton Ave., Sheffield, 79 let starega Antona Kosa, rojenega v Sloveniji, od koder je prišel v ZDA 1. 1913. Do svoje upokojitve leta 1951 je bil zaposlen pri U.S. Steel v Lorainu. Zapustil je dva sina, tri hčere in 20 vnukov in vnukinj. Pogreb je bil v petek s slovesno črno mašo v cerkvi sv. Vincencija Pavlanskega, kjer je bil član fare. Pokopali so ga na Kalvarijo.

Naser za totalno vojno

Ce pride do vojne z Izraelom, bo ta totalna in njen cilj bo uničenje Izraela, izjavil predsednik Egipta Naser.

BEJRUT, Lib. — V govoru, ki ga je prenašal kairski radio, je Gamel Abdel Naser, predsednik Združene arabske republike, kot se Egipt še vedno uradno imenuje, izjavil, da bo vojna z Izraelom totalna, če do nje seveda pride, in njen cilj bo uničenje Izraela. Poudaril je, da se zaveda, da utegne blokada Akabskega zaliva privedi do vojne, toda zatrdil je, da ne bo popustil. Ob Akabskem zalivu je ozemlje Egipta, Savdske Arabije, Jordanije in Izraela. Zaliv in njegovo vodovje je torej mednarodno, vodna pot po njem odprta vsem.

Egipt in njegovi podporniki trdijo, da je uradno še vedno v "vojnem stanju" z Izraelom in da ima zato pravico Akabski zaliv zapreti z oziroma svoje lastne varnosti. Ker velja zapora samo za izraelske ladje in za ladje, ki vozijo v Izrael "vojno blago", je Naserjevo stališče s pravnega oziroma dosti trdno.

Vprašanje Akabskega zaliva odločilo

Izrael smatra prosto pot skozi Akabski zaliv za bistveno potrebo svojega gospodarskega življenja in se je zato postavil na stališče, da bo to svojo "življensko pravico" branil z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Združene države in Velika Britanija sta mu v tem pogledu dolžni podporo v smislu starih obveznosti in obljub.

Sovjetska zveza je izjavila, da bo podpirala arabske države v slučaju napada od strani Izraela, pa ni v vprašanju blokade Akabskega zaliva zavzela nobenega javnega stališča. V Moskvi so izjavili, da proučujejo francoski predlog, naj bi konferenca velikih štirih, Amerike, Anglije, Francije in Rusije, skušala najti rešitev sedanje krize na Srednjem vzhodu. Amerika in Anglija sta v načelu predlog že sprejeli.

"Preskus blokade odložen za kratek čas

Izrael je na nasvet Združenih držav odložil "preskus" blokade s tem, da bi poslal tja kako svojo ladjo. Tako je odločitev v krizi za nekaj dni odložena in diplomatije obeh strani in ZN imajo možnost preskusiti svoje sposobnosti v varovanju mednarodnega mira.

Ameriška letala brez kril na pariški razstavi

PARIZ, Fr. — V Parizu so pretekli teden otvorili letalsko razstavo. Najbolj privlačni predmet za obiskovalce je novo ameriško letalo brez kril SV5J. Letalo je zaenkrat le model, ki ga bodo začeli preskušati poleti

U TANT JE SVARIL PRED TRETJO SVETOVNO VOJNO

Glavni tajnik Združenih narodov U Tant je sinoči v govoru zborovanju "Pacem in terris" v Ženevi v Švici svaril pred nevarnostjo nove svetovne vojne, če se ne bodo države držale svojih mednarodnih obveznosti.

ŽENEVA, Šv. — Tu se vrši v palači Združenih narodov mednarodno zborovanje "Pacem in terris", ki ga je organiziral center za študij demokratičnih ustanov. Zborovanja se udeležujejo okoli 300 delegatov iz raznih delov sveta. Papež Pavel VI. je v posebni poslanici, ki jo je na zborovanju prebral kardinal Journet iz Fribourga v Švici, opozoril delegate, da mora biti prvi cilj zborovanja napor za preprečitev krajevnih vojn, ki vodijo nato k velikim vojnarnam. Dejal je, da je globoko ganjen, ker so za ime zborovanja vzeli besede pokojnega papeža Janeza XXIII. Glavni tajnik ZN U Tant je obljubil, da bo govoril na zborovanju, pa zaradi krize na Srednjem vzhodu ni mogel osebno v Ženevo. Tako je sinoči govoril potem televizije iz New Yorka. Zborovalce je opozoril na nevarnost nove svetovne vojne, če se vlade držav ne bodo držale svojih mednarodnih obveznosti. "To nas bo privedlo na rob nove svetovne vojne, če nas že ni," je dejal U Tant.

U Tant je opozarjal na nevarnost nove svetovne vojne, še predno je prišlo do sedanje krize na Srednjem vzhodu, ta je njegov strah pred njo še povečala. Pretekli teden se je trudil v Kairu v razgovorih z Naserjem doseči omejitve arabskega nastopa proti Izraelu. Tant ni veliko opravič, ker je Naser večer arabske palestinske begunce zagotavljal, da se bodo vrnili na svoje domove v sedanjem Izraelu, če ne v enem letu, pa v desetih. Izjavil je, da mir med Izraelom in Arabci ni možen, dokler se Arabci ne vrnejo na svoje domove v Palestini in dobe nad to suverene pravice.

Na zborovanju "Pacem in terris" v Ženevi je bil povabljen kot govornik tudi ameriški poslanik pri ZN A. Goldberg. Ta je svojo udeležbo odpovedal zaradi krize na Srednjem vzhodu. Ruski zastopniki na konferenci, ki so bili napovedani, so nenadoma izostali. Tako sta ostala le dva glavna govornika, papež Pavel VI, katerega poslanico je prebral švicarski kardinal Journet, in U Tant.

Neurje z viharjem napravilo veliko škodo na Severovzhodu

BOSTON, Mass. — Sredi tedna je nenadno pridivilo neurje nad severovzhodni kot dežele, razburkano morje je butalo z ogromnimi valovi ob brege in napravilo na obrežnih napravah velikansko škodo. Uničenih je preko 100 čolnov, mornski valovi pa so odnesli tudi 12 čevljev debelo peščino, ki je varovala pristanišče Plymoutha.

Vihar je ponekod dosegel do 100 milj brzine. Mrzli vetrovi s severa so prinesli sneg, ki je več palcev na debelo pokrilo obširno področje. Sele v petek se je vreme toliko umirilo, da je bilo mogoče pregledati škodo.

Našem vojaškemu letališču

Edwards Air Force base v Kaliforniji. Obiskovalci se naravno zanimajo tudi za naše znano nadzvočno vojno letalo F111, ki opravlja delo lovcev in bombnikov obenem.

Rusi si poslali na razstavo vesoljsko ladjo Vostok 1, ki jo je rabil leta 1961 ruski astronaut Gagarin za svoj prvi polet v vesolje.

Razstava sama je na letališču Le Bourget in bo trajala 10 dni.

Iz Clevelanda in okolice

Smernice na Pristavi — Jutri, 30. maja bo imel rev. R. Hobart ob šestih zvečer smernično pobožnost na Slovenski pristavi.

Zalostno sporočilo — G. Anton Znidarsic, 1166 E. 60 St., je dobil sporočilo, da mu je 22. maja umrl v Loydellu, Pa., 68 let stari brat Janez Znidarsic. V Clevelandu je zapustil hčeri Cecilijo Curtis in Sophio Znidarsic, 4 vnuke in sestro Anno Zalar, v starem kraju pa sestri Francisko Turic in Antonijo Debevec. Pogreb je bil iz katoliške cerkve sv. Neže v Beaverdale, Pa., s sv. mašo, nato pa na tamkajšnje pokopališče sv. Jerneja.

Iz bolnice — Mrs. Anna Zeleznik, 8818 S. Catherine Ave., se je vrnila iz bolnice in se zahvaljuje za obiske, darila in pozdrave. Sedaj se zdravi doma.

Mrs. Jean Samsa, žena Johna, 1789 E. 238 St., solastnika Nottingham Tavern, se je po težki operaciji vrnila iz Euclid Glenville bolnice. Zahvaljuje se za obiske, cvetlice in druge darove ter za pozdrave. Sedaj se zdravi doma.

Javno zborovanje — V četrtek, 1. junija, ob sedmih zvečer bo v avditoriju Wilson Junior High School na 1625 E. 55 St. javno zborovanje, na katerem bodo govorili o razširitvi šolstva in vzgoje razni predstavniki mesta Clevelanda, strokovnjaki za ta vprašanja, pa tudi mestna odbornika E. Turk iz 23. varde in W. Latkovic iz 31. varde. Vsi vabljeni!

Popravek — Mrs. J. Jesenko, svakinja pok. Mary Oblak, je sporočila, da je bila pokojna doma v Zireh na Notranjskem in ne v vasi Brezje na Dolenjskem, kot je bilo sporočeno v naznanilu o njeni smrti.

V bolnici — Mrs. Frances Perme, 19664 Tyronne Avenue, je nevarno bolna v Euclid Glenville bolnici. Obiski niso dovoljeni.

Slovenski Spominski dan — Včerajšnjega praznovanja Slovenskega Spominskega dne pri Lurški Mariji na Provincence Heights na Chardon Road se je udeležilo več rojakov in rojakinj kot kdajkoli prej. Bila je to res krasna spominska proslava. Mnogi se je spominjala in molila za padle rojake v drugi svetovni vojni in revoluciji, v korejski in vietnamski vojni.

Predavanje — Jutri po šmarnicah bo imel p. Jakob predavanje v farni dvorani pri Mariji Vnebovzeti. Vsi vabljeni!

Washington zaskrbljen zaradi dveh vojaških kandidatov v Vietnamu

WASHINGTON, D.C. — Vlada Združenih držav je sporočila vojaški junti v Saigonu svojo zaskrbljenost zaradi kandidaturne predsednika vlade Kyja in predsed. republike Van Thieuja za predsednika republike pri volitvah v septembru. Kandidatura dveh vojakov bo brez dvoma razbila vojaštvo in s tem oslabilo sedanjo vlado.

Nekateri upajo, da je še vedno možno, da bo eden od vojaških kandidatov odstopil, če bo izgledalo, da ima kateri od civilistov močno oporo med volivci.

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Za Združene države:

\$16.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$16.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Friday edition \$5.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

No. 105 Monday, May 29, 1967

Zmaga Kennedyjeve runde

Ko je Kennedy postal predsednik, se je spustil v boj za znižanje carinskega zidu ne samo v naši deželi, ampak povsod na svetu. To njegovo idejo je podprla tudi ženevska organizacija GATT, ki je vanjo včlanjenih nad 80 držav, članic ZN, in ki ima nalogo, da poskuša doseči nižje carine po vsem svetu.

Združene sile Kennedyjeve runde in GATT organizacije so pred 5 leti začele razgovore o taktiki, kako doseči splošno znižanje carin po vsem svetu. Zagnale so se z vso silo v ta posel, da izkoristijo pooblastilo, ki ga je dal ameriški Kongres administraciji, da lahko skupinsko zniža carine do povprečno 50%, včasih pa tudi popolnoma, ako to dovoljujejo interesi ameriškega gospodarstva.

Pogajanja v Ženevi niso bila lahka. Največ ovir ni prišlo od Amerike, ampak od Evropske gospodarske skupnosti (EGS), ki se cela leta ni mogla odločiti za skupno carinsko politiko na dolgo roko. Šele takrat, ko je EGS vedela, kaj hoče, so pogajanja prišla — nekako pred letom dni v odločilno dobo, ki je bila zaključena sredi letošnjega maja. Ne spuščamo se v podrobnosti tega mednarodnega gospodarskega sporazuma, ki gotovo spada med najvažnejše v tem stoletju, akoravno nam ni lahko umljiv. Zato bi omenili na splošno le tole:

Pred dobrim stoletjem so Nemci skovali idejo o važnosti carinskih zidov za gospodarski napredek in se obdali z visokimi carinami. Njim so sledile vse države, tudi Amerika, le ponosna Anglija je ostala do prve svetovne vojne zvesta svobodni mednarodni trgovini, kar jo je naredilo za središče mednarodnega gospodarstva. Po prvi svetovni vojni je pa tudi ona omagala in se obdajala s carinskimi zidovi. Pravega zagovornika svobodne mednarodne trgovine ni bilo več, zato se je ideja o visokih carinah razbohotila po vsem svetu. Carinam so bile dodane še druge ovire za svobodno mednarodni blagovni promet kot so kontingenti, kvote, devizni predpisi itd. Skratka: pred drugo svetovno vojno je postalo takomenovano svetovno gospodarstvo pojem, ki je spadal v zgodovino, sedanosti pa prinesel le škodo.

Vse to je dobro vedel mednarodni gospodarski svet, pa se vendarle ni hotel odpovedati dobrotam carinske zaštite. Zato so jo zagovarjali vsi producentje po vsem svetu, posebno v industriji in poljedelstvu. Takoj po prvi svetovni vojni ni nič kazalo, da bi bil boj proti carinam uspešen. Pa vendar ni manjkalo dalekovidnih gospodarskih voditeljev, ki so začeli zmeraj glasneje zagovarjati znižanje carin. Pri tem so bile vse oči obrnjene proti Ameriki, kajti ravno naša dežela je imela izredno visoke carine in jih še ima, obenem je pa najmočnejša gospodarska sila na svetu. Brez njenega sodelovanja ni bilo mogoče misliti na splošno znižanje carinskih zidov po vsem svetu. Zato je GATT tako dosledno, toda diskretno, pritiskal na federalno administracijo, naj se odloči za splošno znižanje na podlagi ne posameznih, ampak skupnih carinskih sporazumov v GATT okviru.

Ko se je Kennedyju posrečilo, da je iz Kongresa naravnost iztrgal pooblastilo za znižanje carin do povprečno 50%, je GATT videl, da lahko začne razgovore na tem področju. Razgovorov se je udeleževalo 53 držav, ki so včlanjene v GATT, med njimi pa ni nobene komunistične. Pogajanja niso bila lahka, kajti na njih je trčilo drug ob drugega nešteto narodnih interesov posameznih držav. V vsakem posameznem slučaju je bilo treba doseči sporazum, zvezan z žrtvami, ki pa nanje ni hotela nobena država zlepa pristati.

Sedaj je prva bitka v boju proti visokim carinam dobljena, to je zgodovinski pomen sedanega sporazuma. Zlomljena je težnja po stalnem zviševanju carinskih postavk, odprta so vrata do svobodnejšega mednarodnega blagovnega prometa.

Ni pa s tem rečeno, da bodo vse carine znižane že jutri. Zagovorniki sedanega carinskega zidu so že napovedali, da se bodo vsak v svoji državi borili za svoje sedanje privilegije. Tudi ameriški so se že oglašili. Boji bodo trajali dolga leta, posebno v Ameriki, kjer se zopet oglašajo politični izolacionizem, ki se že po svoji naravi vnaša za visoke carine. Dokler pa v Ameriki ne bo boj končan med zagovorniki svobodne mednarodne trgovine in pristaši carinske zaštite domačih interesov, tako dolgo, se tudi po vsem svetu ne bo dosti spremenilo na tem področju.

Kakšne bodo pa posledice sporazuma?

Med prvo moramo postaviti verjetnost, da bo le malo-katera država začela zopet zviševati carine, kajti takoj bo naletela na proteste od vseh strani, posebno od GATT. Daj se bo v nekaj letih bolj čutila konkurenca tujega blaga v vsakem narodnem gospodarstvu, kar bo zavrlo hitro dviganje cen na domačih trgih. Bolj hitro bo tudi vplival gospodarski razvoj posameznih držav na svetovno gospodar-

stvo. To bo veljalo posebno za Ameriko. Tako bo vsako nihanje ameriškega gospodarskega napredka hitro odjeknilo po vsem svetu, s čemur veliko držav ne bo zmeraj zadovoljnih, kajti kriza v Ameriki bo pomenila tudi nevarnost krize pri njih doma. To bo seveda imelo svoj vpliv tudi na zaposlenost v vsaki državi. Kaj pa potrošnik? Lahko bo imel korist od nove smeri v mednarodni trgovini, ako mu bodo uvozniki prodajali uvoženo blago po nižjih cenah. To se pa ne bo zmeraj zgodilo.

Vse to navaja k sklepom, da bo treba skleniti še celo vrsto dodatnih mednarodnih gospodarskih sporazumov. Pričakali jih pa ne bomo tako hitro, kajti vse države se morajo šele navaditi na nov sistem mednarodne carinske politike, ki je bil sedaj rojen v Ženevi.

BESEDA IZ NARODA

Zlata obletnica Majniške deklaracije v New Yorku

NEW YORK, N.Y. — Preteklo soboto smo Slovenci v New Yorku slovesno proslavili veliki dogodek izpred 50 let. Prireditve je v vsakem oziru odlično uspele. Priznanje za to gre zlasti trem javnim delavcem, ki so se z vnmom odzvali pobudi za praznovanje zlatega jubileja Majniške deklaracije, kakor jo je predložil dr. Ludve Puš na prvi seji pripravljalnega odbora. G. Rudi Večerin je s svojo igralsko skupino radevolje prevzel izvedbo govornih besed (razen obeh govorov) in odrosko priredbo za to priliko. Na zastor odra v župnijski dvorani na Osmi je bila pripeta bela tabla s slovenskim grbom in tako velikim besedilom Majniške deklaracije, da je bilo čitljivo po vsej dvorani, a velike začetnice so bile umetniško okrašene; tik ob tabli je bila na vsaki strani vaza s šopkom rdečih nageljnov, malo dalje pa velika slovenska in ameriška zastava. Ta uredba odrskega prostora je pri udeležencu vzbudila občutek izredne slovesnosti takovi, ko je stopil v dvorano. Kar je bilo deklamacij in recitacij iz zbirke največjih genijev slovenske besede, so bile vse podane z umetniškim zanosom in osvajačim elanom.

Tokrat je bila sicer skromna dvorana po za sluzi mojstrskoparja Franceta Goršeta čisto drugačna kot po navadi. Najprej so jo pridne roke na novo prepletkale, da je bila videti kot umita; nato je pa na eno steno kipepar Gorše namestil svoja nova kipa slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda v skoraj naravni velikosti. Oba kipa sta velika, izvirna umetnina ustvarjalca, ki z njima slavi 1200-letnico, odkar so naši pradedje sprejeli Kristusovo blagovest; z njima daje slavo in čast svetima bratoma ter preko njih večnemu Bogu, ki sta ga oznanjala našim pračetom in po njih nam vsem. Goršetovi umetniški sodelavci (gg. Vodlan in Zupančič) pa so razobesili nekaj svojih najlepših slik. Tako je dvorana dihala novo, nenavadno lepoto in zajela človeka, ki je stopil vanjo, z občutkom slovesnega, a vendar toplega razpoloženja.

Celotno prireditve je najbolj učinkovito povzdignil s svojimi pevci dr. Franjo Delak. Bil je prvi javni nastop njegovega moškega zbora, ki se z velikim žrtvovanjem in navdušenjem pripravljala za svoj koncert tam sredi junija. Kar smo slišali, nam kaže lepo višino pevsko-umetniškega razvoja v kratki dobi nekaj mesecev, ki ga je idealni pevovodja pričaral iz svojih pevecv in ga smotno oblikuje v ulito pevsko emoto. Ni nobenega dvoma, da bi brez zbora bila proslava mnogo manj slovesna, pa tudi manj prirsna. Slovincu pomeni pesem pol življenja, in šele zbor je celotni slovesnosti vtisnil pečat polnosti, skoraj razkošnosti v — tujem svetu!

Oba govornika, dr. Joža Basaj za generacijo iz dobe Majniške deklaracije, g. Ludvik Bugar ml. pa za slovensko mladino sedanje dobe, sta z lepimi izjavami orisala temeljno vsebino zgodovinske izjave pred 50 leti, njen pomen za ono viharo do-

bo, pa tudi za naš čas, ter njene smernice za naše narodno-politično delo v zdostvu.

Vse točke sporeda je občinstvo, ki je dvorano lepo napolnilo, sprejelo s priznanjem in velikim odobravanjem. Ko je bila ob koncu zborovalcem predlagana svečana izjava (resolucija) v odobritev, so jo s ponovnim gromkim ploskanjem potrdili. Glasi se

„V New Yorku na dan 20. majnika 1967 na slovesni proslavi 50-letnice Majniške deklaracije zbrani demokratični Slovenci se s ponosom spominjamo narodnih voditeljev, ki so z Majniško deklaracijo visoko dvignili zastavo narodne samo-odločbe ter s tem odprli narodu pot v svobodno.“

Ob tem spominu izjavljamo: da sprejemamo narodno-politični program Majniške deklaracije, ki zahteva Zedinjeno Slovenijo kot svobodno domovino neodvisnega, državotvornega naroda, naslonjenega po svobodni odločitvi in na demokratični osnovi na druge južno-slovenske narode, in ob svojem času vključeno v Združeno Evropo;

da smo prepričani, da je državno-pravno in vsaka druga samoodločba Slovencev ostvarljiva na demokratični osnovi le po odstranitvi totalitarnega komunističnega režima. Šele ko bo vzpostavljena polna svoboda, ki je predpogoj vsake sreče, in ko bo narod imel demokratično vlado, ki jamči človečanske pravice ter pravično ureja dolžnosti, bo Majniška deklaracija izpolnjena.

Pozdravljamo narod v nesvobodni domovini in njega del v svobodnem svetu, obljublamo ostati njegovi zvesti sinovi in hčere in se zavežemo vztrajno delati za uresničenje te izjave.

Živela SVOBODNA, ZEDINJENA SLOVENIJA!

Med branjem Majniške deklaracije in proglasitvi te svečane izjave je zastaven slovenski mladenič, oblečen v narodno nošo, visoko dvignil veliko slovensko zastavo in jo nagnil proti besedilu na odru. Vsa dvorana je vstala in za zaključek mogočeno zapela dve kitici himne „Hej Slovenci“. Tako smo Slovenci v New Yorku, središču svetovno-politične aktivnosti, svečano izpričali, da „naše verno srce za naš narod bije“.

Ludovik Puš

Četrt stoletja

(Ob letošnji proslavi padlih in pobitih Slovencev.)

CLEVELAND, O. — Leto 1967 nam prinaša 25-letnico težkih dni v Sloveniji, ko so po ljubljanskih ulicah in v slovenskih vaseh, brez sodbe, pod komunističnimi krogli, padali slovenski možje in fantje, ki so imeli na svoji vesti samo ta greh, da niso verjeli v obljube komunističnega raja na zemlji.

Vsako leto se jih spominjamo. V Clevelandu letos že tretjič v Slovenski pristavi, kjer stoji njim v slavo in spomin skromen dokaz naše zvestobe. V Spominjski kapelici je bila uresničena želja, ki so jo slovenski begunci izražali po vsem svetu: da

bi bil nekje kraj, košček svobodnega sveta, kjer bi se jih mogli spominjati po naše, po slovensko, tako, kot bi se jih spominjali v domovini.

Ze v sami zamisli spominske kapelice je bila vključena misel, naj bi bila v njej vzdana spominska plošča, ki bi v slovenskem in angleškem jeziku tolmačila pomen tega spomenika vsem tistim, ki jih pot pripelje na Pristavo. Letos bo ta zamisel uresničena in ta plošča bo odkrita v okviru letošnje proslave, v soboto, 10. junija, ob osmih zvečer. Primerni svečanosti so sledila molitvena ura pred kapelico.

V nedeljo zjutraj, 11. junija, bomo spet krenili v sprevedu avtomobilov od 72. ceste po avtocesti 90. na Slovensko pristavo. Zbiranje avtomobilov bo od pol devetih do devetih, ko bo spoved krenil na pot. Tisti iz Collinwooda pa naj ga pričakajo na običajnem prostoru pri 222. cesti.

Spominska sveta maša bo darovana ob pol enajstih dopoldne, opravil pa jo bo č.g. France Gaber iz Minnesote. Po kosilu, ki bo pripravljeno na Pristavi, pa se bodo ob pol treh popoldne vršile še pete litanije, s čemer

Mnenja in vesti

iz Železnega okrožja

Piše Andrejček.

Duluth, Minn. — Sodobni svet je poln raznih kolobocij. Povzročajo jih ljudje, ki so na vodstvih raznih dežel in narodov. Niso še zaceljene rane večerajšnjih preprirov, že netijo ognje za nove spore. Tako gre že od nekdaj od roda do roda vseh narodov, skoro po vsem svetu.

Vojna v Vietnamu se razvija naprej in žrtve rastejo tudi na obeh straneh. Preprostemu človeku je težko razumeti, zakaj se bije boj v Vietnamu. Na eni strani čuje apele za mir od predstavnikov in voditeljev vseh raznih strank in prepričan od vseh strani sveta, razen nekaterih azijskih dežel, katere vodi komunistična manija. Na drugi strani čuje svarila, da pred osvobodilnimi misijami komunizma je treba odločnosti, drugače bo postajal vedno večji zmaj — velik je že zdaj. Zopet na drugih straneh pa so vidne podobe obnašanja in ravnanja nekaterih zahodnih evropskih voditeljev, ki se pri vsem tem kaj čudno obnašajo. Včeraj še jih je Amerika rešila pred komunističnim posegom v njihove dežele — jim gospodarsko pomagala — a za hvaležnost Ameriki obračajo hrbet in že kujejo proti njej nova „osišča“, nekateri celo z Moskvo. Izgovarjajo se, da taka stališča diktirajo gospodarstva! Če to res, kam so pa postavili veljavne principe krščanske civilizacije in kulture? Preprosti ljudje vidijo v tem „prižiganje svečk“ vragu in Bogu! To pa podira in ruši marsikomu v preprostih vrstah odločnost. Ne utrjuje jo ne!

Nikjer se sebičnost tako ne izraža, kakor na poljih gospodarstva. Ne pri vsakemu posamezniku. Pač pa zelo vidno med trgovci, pri posameznih trgovcih in obrtnikih, še toliko bolj pa med veletrgovskimi trvdkami in korporacijami in raznimi trusti. Če bi bila tale trditve na pačna, potem naj kdo pojasni, zakaj take in neprestane tekme v cenah na trgih, tako tudi pri posojilih in obrestih? Te tekme so mnogokrat tako krute in trdosrčne, da jih največkrat, če ne vedno, ne omehuča noben pomislek, nobena prošnja usmiljenja. Zakaj tako? Druga pojava: nila ni, kakor pohlep po dobičku in bogastvu je tisti duh, ki vodi večino današnjih ljudi vseh narodnosti! In ta pohlep ne gleda čez kake ograje dolžnosti do bližnjega dirja in skače. Odtod

Našemu pokojnemu predsedniku

JOHNU F. KENNEDY-JU

za petdeseti rojstni dan

Zdaj le spomin ostal je,
zdaj le še vdanost veže,
molitve vroče kliče
hvaležnosti in vere:

Gospod, daruj mu mir,
naj večna luč mu sveti,
ker si dobrote vir,
uživa raj naj sveti!

Cleveland, Ohio, 29. maja 1967.

bo letošnja slovesnost zaključena.

Društvo slovenskih protikomunističnih borcev TABOR lepo vabi vse clevelandске Slovence, da se tudi letošnje slovesnosti udeležijo v čim večjem številu in s tem izkažejo čast našim padlim bratom in pomorjenim tisočcem. Posebej še bomo hvaležni za udeležbo v narodnih nošah!

Oddolžite se njihovemu spominu in pridite v soboto, 10. junija, in v nedeljo, 11. junija, na Slovensko pristavo!

Odbor DSPB TABOR

Mnenja in vesti

iz Železnega okrožja

Piše Andrejček.

in s tem pa vozi tisto tisočletja staro nagnjenje, ki s sebičnostjo zapeljuje in slepi ljudi med svetnimi in med stanovskimi, kakor tudi med ljudmi kronanih glav, da ne morejo najti cest in potov, po katerih bi vozili k tistim ciljem, ki jih je priporočal in jih še vedno priporoča Kristus s svojimi nauki.

Kristusov nauk „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“ ljudje sicer naglašamo, tu in tam omenjamo, da ga ni lepšega nauka od tega. V praksah se pa malokdaj spomnimo nanj — vsaj tako, da bi ga dosledno izvajali. Taki smo večinoma vsi — Bog se nas usmili!

• TUDI PRI NAS SMO IZVOLILI NOVEGA ŽUPANA. — Marsikje širok naših ZD so imeli na prvi tork v aprilu mestne in županske volitve. Marsikje so poverili volivci županske dolžnosti še za naprej dosejanju županom, marsikje pa so izvolili nove župane in tako smo napravili tudi pri nas. Naš patrijarh starih naših slovenskih naselencev, sodraški Anton, bi gotovo pristavil k tem dogodkom kako dovipno. Najbrže bi izjavil po svojem narečju: „Vajste, možje in žene in fantje in dekleta, kolikor vas je že, da ljudje se starih metel naveličajo, pa si izvolijo nove metle. Si mislijo, bomo videli, kako bodo nove metle pometale...“

Bi rekel k temu, če bi se Anton o tem tako izjavil, da bi se kar prav izrazil! Ljudje smo pač vedno ljudje — največkrat se ne zavedamo, kdaj in kje delamo napake. Kaki župani, ne kaki drugi politiki, od najnižjega pa vse tja do Bele hiše, niso nobene izjeme. Največkrat se ne zavedajo, kdaj delajo napake, ali kdaj, kje in kako napako napravijo.

Prejšnji župan G.D. Johnson je že v nominacijskih volitvah zgubil bitko. Ni dosegel nominacije. Pač pa sta bila nominirana Ben Boo in Dwight Solberg. Ben Boo je dobil v končnih volitvah 4. aprila 19,683 glasov. Protikandidat Dwight Solberg le 11,290 glasov.

Novoizvoljeni župan Boo je pred volitvami povdarjal in omenjal široke načrte za izboljšanje gospodarstva v upravnih mestih. Dalje je omenjal, da bo podvzel vse mogoče korake, da pridobi mestu tudi iz Washingtona pomoč s tem, da naj federalna vlada tu ustanovi razne delav-

nice in urade, kakor jih ustanavljajo po raznih drugih državah in mestih. S tem se pomaga ljudem do služb in zaposlitve. V ta namen je že potoval v Washington in predložil vladi take potrebe. Obljubljenega je nekaj, če se bodo obljub tudi držali v Washingtonu, se bo pokazalo.

Novi župan je tudi napovedal nekatere spremembe v vodstvih mestnih uradov za vse razne zadeve. Novi načelniki za nekatere urade so že imenovani, za druge še bodo.

Kako bo novi župan vozil naprej, bo nam povedala bodočnost.

• H.H. HUMPHREY, naš podpredsednik ZD, je Minnesotčan. Dalj časa je bil nekje v ozadiju in tiho. V tem ga je najbrže vodilo mnenje: „Ta mali bosi se ne smejo preveč siliti v ospredje.“ Ta čast spada bosu L.B. Johnsonu. Pred nekaj tedni se je pa le podal na potovanja in obiske v Evropo. Sedanji evropski bosi so ga sicer prijazno sprejeli, vsaj na videz. Javnost pa ne tako in marsikje so ga sprejemali z neprimernimi opazkami in starimi jajci...

Kaj to pove? To, da skoro vsa Evropa se je proti nam v obnašanju zelo spremenila. V misli mi stopa nehoti vprašanje: Koliko in v čem se imamo Amerikanci zanesti na zapadno Evropo v slučajih kake nevarnosti?

Mi smo rešili zahodno Evropo pred komunizmom! To je neovrgljivo dejstvo. Bi Evropa prihitela nam na pomoč v slučaju, da bi se ves komunistični svet, kolikor že ga je, navalil na nas? Dvomljivo! O tem bi se dalo marsikaj napisati in povedati. To potem, kakor se zdaj vsi obnašajo.

Kadar evropske države potrebujejo dolarjev in pa nekoga, da jim popravlja in flika ograje okrog njihovih interesov, tedaj prihajajo v Washington v Belo hišo od jutra do večera in le malokdaj, vsaj doslej niso odhajali, le s praznimi obljubami in praznimi žepi. A kadar kak naš predstavnik pride, da bi se pogovoril o potrebnem sodelovanju za naprej, ga sprejemamo s starimi jajci... Taka je evropska plemenitost! Ni čudno, da se vsake „ta stote kvatre“ skavsajo in tepejo... Zgleda, da prej ali slej se še bodo. Takrat bo pa zopet klanjanja in pripogibanja. Kam se bo obrnil in gledal Uncle Sam tedaj??

To bi rad vedel še jaz, sitni Andrejček

Priročnik o merah

Posebna agencija ZN je objavila nov priročnik o merah in utežih, kakršne so zdaj v rabi po svetu, ter o spreminjanju v metrski in v britanski merski sistem. V uvodu je rečeno, da se je v obdobju po letu 1955, ko so Združeni narodi objavili prvi priročnik, precej spremenilo in da se kaže „splošna težnja po spremembah v korist metrskega sistema“.

Priročnik navaja razmerja med decimalnimi in drugimi merskimi sistemi ter oznake merskih enot za delo, temperaturo, petrolej in čas. Tretje poglavje vsebuje podatke o nacionalnih enotah za težo, mere in denar.

"SLOVENIJA" IZHAJA
KOT PRILOGA

"AMERISKE DOMOVINE"

1967

Številka 1

SLOVENIJA

GLASILO SLOVENSKE KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

Dopise pošiljati na:

"SLOVENIJA"
6117 St. Clair Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Odgovorni urednik
Dr. Ludvik Puš

Proglas Narodnega Odbora za Slovenijo k 50-letnici Majske deklaracije

Dne 30. maja 1917 je predsednik Jugoslovanskega kluba, slovenski narodni poslanec dr. Anton Korošec podal v avstrijskem parlamentu na Dunaju izjavo, ki je v slovenski in jugoslovanski politični zgodovini dobila ime Majska deklaracija. Ta izjava je bila javen, slovesen izraz volje Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki so tedaj bili državljani Avstrije, da bodo od tistega dne v narodnih vprašanjih in mednarodnih odnosih nastopali skupno in samostojno s ciljem, da hočejo z združenimi silami doseči svobodo in v bodoče živeti v skupni narodni državi.

Majska deklaracija je vzbudila v naslednjih mesecih, ko sta jo sprejela ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič in ljubljanski župan in pisatelj dr. Ivan Tavčar ter jo skupno zastopniki vseh slovenskih političnih strank priporočila ljudstvu kot nujni najboljši narodni politični program — silen val narodnostnega navdušenja, val odporosti proti avstro-ogrski monarhiji in val zahtevnosti po narodni državi.

Deklaracijsko gibanje kljub vojnim razmeram, kljub vsemu pritisku vlade ni ponehalo, je dobilo plebiscitarno razsežnost in se stopnjevalo vse do 29. oktobra 1918, ko so Slovenci zapustili Avstro-ogrsko monarhijo in prestopili v novo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je kasneje dobila ime Jugoslavija. Majska deklaracija je torej politično dejanje našega narodnega vstajanja in osvojenja.

Bistvo Majske deklaracije vsebuje državno in narodno-politični program slovenskih narodov na jugu Evrope: Z vzajemnimi močmi naj ti narodi ustvarimo in ohranjamo svoje državno življenje v svobodi in demokraciji.

Trajne vrednote, ki jih je Majska deklaracija dvignila v luč idealov slovenske narodne politike, so torej:

narodna svoboda in neodvisnost, ki jo narodna država štiti pred vmešavanjem nezaželenih tujih vplivov;

državni notranji red demokracije, ki so mu osebne svoboščine državljansko svete in nedotakljive;

potrebna povezava moči in sredstev sorodnih, sosednih slovenskih narodov na jugu Evrope za skupno obrambo miru in skupno pospeševanje blaginje.

Ob petdesetletnici Majske deklaracije se hvaležno spominjamo vseh ustvarjalcev, ki so klesali trdo pot narodnega življenja v osvobojenje.

Obžalujemo, da nad našim narodom in nad vsemi južnimi Slovenci, kot nad vsemi slovenskimi deželami sploh, sedaj začasno gosposuje vsiljeni sistem komunistične diktature, ki je negacija osebne in narodne svobode in nesrečno nasprotje neodvisne države.

Svobodni Slovenci! Častimo spomin na Majsko deklaracijo! Politična in narodna svoboda vseh Slovencev je njen in naš nepremakljivi cilj. Ob tej petdesetletnici nam bodi še posebej poziv, da z združenimi močmi pomagamo narodu, da se znebi diktature.

Vsi v delo za ideal Majske deklaracije, v borbo za svobodo, moderno, demokratično narodno državo, ki naj bo ljubljena

dom vseh hčera in sinov, bratov in sester, celotne naše narodne družine.

Slava Majski deklaraciji! Naj živi svoboda!

NARODNI ODBOR

ZA SLOVENIJO

Dr. Miha Krek, predsednik
Miloš Stare, tajnik
dr. Ljubo Sirc, član NO

Slovenske politične organizacije v zdomstvu sopolisujejo ta razglas in apelirajo na rojake in somišljenike, da z združenimi močmi pomagamo domovini, da bi našla najboljšo pot mirnega prehoda v demokratično državno-družbeno ureditev.

Slovenska Demokratska Stranka: ing. Ladislav Bevc, predsednik in član NO; dr. Franjo M. Mačus, član vodstva in član NO;

Slovenska Krščanska Demokracija: dr. Ludvik Puš, glavni tajnik in član NO; Rudolf

Jeremija Kalin:

Deklamacija o slovenski zastavi

Bila je beseda, ki je slovensko govorila, bila je barva, ki je slovensko zavpila: Belo-modro-rdeči pramen je naše rešilno znamenje!

Le vkup, le vkup iz vseh sedmih kronovin, sleherni Slovenec je le ene ENOTE sin: Zedinjene Slovenije! Bodi zdrava

njena zastava!

Slovenska zastava — belo-modro-rdeča — življenje nam lepša ljubezen veča: na prsih fantov — slovenska zavest, na prsih deklet — dvakratni cvet, na kapi vojaka — nezadržani pogum, na knjigi učenjaka — narodni um, v balihu neveste — najlepši sijaj, za praznik cerkveni — najvišji mlaj, najlepši nagelj iz hišnih lin, mrliču v roki — zadnji spomin... Z zvonika cerkve bolj kot zvonovi vpije nad hišami, polji, gozdovi z grožnjami temu, onemu s pozdravi: narod, ki biva v mojem krogu, zvest zemlji, zvest Bogu

in slovenski zastavi!

Bili so časi, ko se umaknila je s cerkvenega zvonika v podtalni hram, zato, da se bolj je razcvetala tam, pod ljubeznijo src in gnojiom grozila. A spet se povzpela je na najvišji zvonik, sprejel jo na vrh je triglavski špič, prav takrat, ko smo padli v brezno brez nad: naš prapor padel je z nami v prepad... V njem belo-modro-rdeče, k smrti siljeno umreti neče, in čim globlji so bili prepadi, tem bolj smo imeli to mavrico radi. Zaradi nje smo viseli obešeni z dreves, zaradi nje smo padali v jame gozdov, zaradi nje je streljal mitraljez, zaradi nje je ubijal okupatorjev kol.

Slovenska zastava!

Zaradi čistosti tvoje smo vstali v upor, ko zalila je barve povodenj krvava, ko zastava kot krpa rdeča zaplava, razglašajoča požig in rop in umor —

Omadeževana zastava!

A mi smo rešili te iz sramote in besa, prepeljali te na srecih čez ocean —

Jeremija Kalin, Dr. Tine Debeljak, je največji pesnik in pisatelj slovenske revolucijske tragedije. V dramatično deklamacijo slovenski zastavi je zajel spet na poseben način bolečino, narodno zvestobo in vztrajnost ponosnih demokratičnih Slo-

I. A.

Ni politika, pa vendarle je

Verski list "Družina" je 15. januarja objavil "programatični govor ljubljanskega nadškofa" s pod naslovom "Razvoj odnosov med Cerkvijo in državo." Govor je tesno navezan na znani Protokol, ki urejuje začasno odnose med Vatikanom in Jugoslavijo. Ze to daje govoru značaj političnega dokumenta, kajti protokol sam je tipičen proizvod vati-kanske politike do jugoslovanskega komunističnega režima. Govor skuša dalje kar sam pojasniti svoje stališče do politike, ima torej tudi s te plati političen značaj.

Zato ne bo odveč, ako mu damo tudi politično oceno brez

Smersu, član načelstva in član NO;

Delegacija Socijalistične Stranke Jugoslavije v zamejstvu — slovenski del: dr. Celestina Jelenc, zastopnik in član NO.

vsake verske primesi. Žalibože kaj takega ni mogoče doma pod komunistično diktaturo, zato se mora oglašiti svet svobodne demokracije. To je razlog za naša javna premišljevanja, ki bi rada obravnavala samo par točk iz tega govora.

I. Cerkev in politika

Cerkev je končno vkljub božjemu izvoru tudi človeška organizacija, ki kot taka mora imeti svojo politiko, naj se brani tega izraza kolikor se hoče. Politika ni namreč praktično ničesar drugega kot boj za vpliv, ki ga potem izrabiš v namene svoje organizacije. Cerkev tudi ni nikoli tega boja zanemarjala, je torej imela zmeraj svojo politiko, ki jo je pa prikrojila zmeraj danih razmeram. Zato tudi ne more nihče zameriti Vatikanu, da se je sporazumel z Jugoslavijo. Če preskočimo skoraj 2000 let,

lahko ugotovimo, da danes mora Cerkev izvrševati svojo misijo v dveh različnih svetovih: v svobodnem in v svetu pod diktaturo. Preje ni bilo tako. Do francoske revolucije je imela Cerkev opravka večinoma z desničarskimi diktaturami in skušala je z njimi shajati v duhu takratnih političnih filozofij. Kar danes velja za privilegij, ni takrat nosilo takega pečata. Zato dobijo cerkveni "privilegiji" iz tiste dobe, gledani z zgodovinske perspektive, čisto drugo podobo, kot jo jim hoče dati gornji govor. Nočemo s tem zagovarjati nekdanjih privilegijev. Ker so pa obtoženi, jih moramo prepoznati s podvojeno nepristranostjo in obtožbe omejiti le na sedanjost ne pa na preteklost.

Danes pa ima Cerkev opravka z deželami, kjer je vlada svobodna demokracija, in z deželami, kjer vlada diktatura. Kjer vlada politična svoboda, tam se Cerkev ni treba boriti za versko svobodo; kjer vlada diktatura, se pa mora. Verska svoboda pod diktaturami je odvisna od režimske politike, je torej od danes do jutri, vkljub vsem pogodbam. Tega seveda Cerkev ne more povdarjati pod diktaturami, ji pa tega ni treba pozabiti. Govor pa dela vtis, da je to pozabljeno. Če pa Cerkev živi veliko več svobode v politični svobodi, ima pa tudi več dolžnosti do politične svobode, tudi takih, ki jih pod diktaturami nima.

Politična svoboda ni namreč nekaj, kar pade z neba. Zanj se je treba boriti, dokler je ne dosežeš, njo je treba braniti, ko jo imaš. Braniš jo pa tako, da se udeležuješ vsega dela za njen obstoj, torej tudi politike. Kjer ni svobodne politike, tam tudi ni politične svobode. Če pa delaš za politično svobodo in jo braniš, braniš obenem tudi versko svobodo, torej ravno to, kar Cerkev želi.

Delo za politično svobodo je torej dolžnost vsakega državljanca, tudi takrat, kadar to dela vtis novotarije. Ako se tega dela udeležujejo tudi katoliški duhovniki, izvršujejo in so izvrševali svojo politično dolžnost. Nekateri med njimi so na tem področju dosegli naraščajočo fenomenalno uspehe. S svojim političnim delom so v prvi polovici tega stoletja ustvarjali podlago za sodobne režime svobodne demokracije. Kdo more na primer trditi, da niso zaslužni: Don Sturzo za Italijo, Msgr. Seipel za Avstrijo, dr. Korošec za Jugoslavijo, prelat Kaas za Nemčijo? Resda so nacistična, fašistična in komunistična diktatura začasno zavrle rast njihovih idej, toda ideje niso zamrle, v velikih državah so že doživele svoj triumf. Slovenskim duhovnikom se torej ni treba prav nič sramovati družbe, v kateri so se nekdanjajali. Kot v vsakem stanju, se tudi v duhovniškem znajdejo sposobni ljudje za politične posle, zakaj naj bi jim bilo to delo prepovedano?

Stališče govora je pa napačno še z druge plati. Če verska organizacija prepoveduje svojim članom udeležbo pri politiki, zakaj ne bi smela tega delati tudi druga. Ako to dela Cerkev, zakaj tega nista smela delati na primer delavski in kmetski stan? Ako to misel razpredemo do konca, pridemo do tega, da ravno tisti,

ki jim politična svoboda daje največjo korist, sami ubijajo to idejo in pripravljajo pot diktatorskim režimom. Ali mora ravno Cerkev dati vzgled na tem področju?

Vemo pa tudi, da so Cerkvi bili v nadlego nekateri duhovniki, ki so se pečali s politikom. Niso izpolnjevali svojih poklicnih dolžnosti kot se spodobi, s svojo politiko so pa tudi odbijali vernike od Cerkve. Dalje so nekateri diktatorski režimi hoteli vpreči posamezne duhovnike v svoj političen voz. Taki duhovniki so kmalu postali spotika za javnost in breme za cerkveno organizacijo. Morda je imel Vatikan to pred očmi, ko je pristal na idejo, naj se duhovščina umakne iz aktivne politike. Mislamo, da bi ravno tega govora ne smel obešati na veliki zvon, saj komunisti sami to dobro vedo in jih ni treba opozarjati na to. Četudi spoštujemo to stališče, se nam zdi pretirano, dokler ne vzemo, kaj naj pomeni "aktivna politika." Ako je na primer zabranjena raba pasivne volivne pravice, zakaj naj bi bila dovoljena raba aktivne in morda celo priporočana?

V Jugoslaviji so večkrat volitve. Radovedni smo, kako je takrat potegnjena meja med aktivno in ne-aktivno politiko. Ali naj duhovniki bežijo ne samo od razgovorov o politiki, ampak tudi od volišč? Ako bi pa po nasvetu šli na volišča, zakaj ne bi smeli tudi govoriti o politiki? Ako pa že govorijo, ali lahko govorijo vsaj tako neodvisno od režima kot to delajo — seveda le do gotove meje — civilisti?

Najnevarnejša posledica takega stališča do politike kot je naslikano v govoru, je pa skušnjava, da se duhovščina sploh ne briga za politiko. To stališče je žalibog že dosti razširjeno. Tak odnos do politike je gotovo napačen, še posebno pod diktatorskimi sistemi, kjer je politika srž vsega javnega življenja. Duhovnik se ne sme zapreti opazovanju javnega življenja, naj o njem misli, kar hoče. Se ne sme zapreti tudi opazovanju političnih tokov, saj s tem še ni obvezan, da svoje poglede pripoveduje, razlaga in zagovarja, kadar ni ravno nujno potrebno. Če se zapre sam vase, si kmalu ustvari o režimu zmaličeno sodbo, ne vidi v njem ne tega, kar je dobro, in ne tega, kar je slabo. Kakor naj pa bo duhovščina "s srcem privržena državi" kot pravi govor, ako se postavi na stališče, da je politika, ki je stebler vsakega državnega sistema, sploh ne briga? Saj države in njene funkcije sploh ne razume.

Sicer pa: kako naj duhovščina "vzgaja dobre državljane," če jim političnega življenja niti ne omenja?

2. Beseda o klerikalizmu

Beseda klerikalizem še ni pozabljena v Sloveniji, akoravno tam vlada že nad 20 let komunistična diktatura. Komunisti sami jo vlačijo od časa do časa na dan. Lani jim je bila prav velikokrat na jeziku, dokler je niso v znanih "tezah" v Komunistu dobila premleli. Po tem je pa začasno vse utihnilo.

Omenjeni novoletni govor je pa ta predmet prestavil zopet na dnevni red z izjavo: "Cerkev... odklanja tisti težnjo po klerikalizmu, da naj bi namreč kler vršil tudi laične posle, čeprav le subsidiarno, to je, iz razlogov ljubezni in pomoči do bližnjega, kakor se je to tudi godilo pri nas pridemo do tega, da ravno tisti,

Ta in taka definicija slovenskega klerikalizma nam je pa res nekaj novega. Pa ne samo to. Zdi se nam, da je v kričeem nasprotju s slovensko politično zgodovino.

Pred dobrimi 100 leti je v Avstriji zavladal liberalizem in imel monopol do oblasti. Tudi slovenska javnost je prišla pod njegov vpliv. Liberalizem je pa svoj monopol skušal uveljaviti povsod, na političnem, gospodarskem, nacionalnem, socialnem, prosvetnem in filozofskem področju. Pri tem se je še postavil na stališče: kdor ni z menoj, je proti meni. To liberalno stališče je rodilo dvojen odpor: med konservativnimi krogi in v delavskih vrstah. Prišla je doba ločitve duhov, ki jo je pa povzročil liberalizem. Konservativne struje, ki se jim je morala priključiti tudi Cerkev, ker je druge niso marali ali pa so jo hoteli imeti samo za dekle, so se morale kmalu podati vplivu socialnih idej. Iz njih se je razvil krščanski socializem. Tako sta se dva socializma borila proti liberalizmu. Med Slovenci je zmagal krščanski socializem, ker socialna demokracija ni zadel duha slovenskega naroda. Liberalizem je pa propadal radi svoje okorelosti. Ako bi bil tako sodoben, kot je današnji, ne bi dočakal take usode.

Gornji govor najbrže misli, da je Cerkev igrala v slovenskem krščanskem socialnem gibanju isto "vodilno vlogo" kot je danes igra komunizem v Sloveniji. Se pa hudo moti. Vodilna vloga komunizma temelji na diktaturi proletariata. Slovenski krščanski socializem je pa začel svoje pravo življenje šele potem, ko smo dobili splošno, enako, tajno in direktno volivno pravico. Boriti se mu je bilo treba za volivce; ni se mogel obrniti na Cerkev in ji reči, naj mu jih goni na volišče. Kar se je pa duhovnikov spustilo v politiko, so se tudi morali vsi boriti za zupanje volivcev, črni ovratnik sam po sebi ni pomagal nikomur do volivne zmage. Ko se je pa krščanski socializem dokopal do oblasti, ni hodil na škofijo spraševati, kaj naj dela, pa naj ga je vodil ta ali oni strankin načelnik. So še žive take priče, ki to vedo in lahko potrdijo; čosegljive so tudi ljubljanski nadškofiji. Napisano je dalje tudi to, kdo je sestavljal politične programe, kaj je bilo v njih napisano in zakaj je bilo tako napisano in nič drugače. Političnega cerkvenega vpliva ni bilo nobenega pri tem delu.

Sicer pa drugače tudi ni moglo biti. Takrat ni vladala v Sloveniji nobena totalitarna diktatura; misli in težnje delovnih ljudi so usmerjale politiko in ne morda Cerkev in njeni interesi.

Govor tudi trdi, da je duhovščina šla v politiko "iz ljubezni in radi pomoči do bližnjega." Tudi to ne drži. Dela krščanskega usmiljenja spadajo med temeljne dolžnosti vsakega duhovnika, izvrševati jih mora, naj bo njegovo poklicno opravilo tako ali tako. Če se je pa spustil v politiko, je šel tja, da brani poleg narodnih političnih interesov slovenskega naroda še prav posebno načela sodobne socialne politike. Politika nima namreč nobene direktne zveze s krščanskim usmiljenjem; cilj nje-nega dela je socialna pravičnost, kar je pa čisto nekaj drugega kot krščansko usmiljenje.

Govor ima torej čisto svojevrstne pojme o klerikalizmu. Ne oporekamo možnosti, da je take

vrste klerikalizem obstojal ali da obstoji kje na svetu. Vemo le, da ga v Sloveniji ni bilo nikoli. Kdor se je med slovenskimi "klerikalci" uveljavil, se je z lastno sposobnostjo in podjetnostjo, ne pa s političnimi zvezami. Par redkih izjem le samo potrjuje to pravilo.

Zato mislimo, da je pripomba o klerikalizmu prišla v govor kot poklon tistemu stališču, ki je sedaj v Sloveniji v modi. Poklon pa ni ravno posrečen.

Beseda o dialogu

Govor pravi, da je minula doba, ko je "Cerkev kotila svoje nasprotnike s pomočjo svetne sile in se zoper nje borila s polemiko in kontroverzami. Nasprotno, nastopila je doba dialoga, ko si Cerkev želi razgovora z vsemi ljudmi, ki so dobre volje." Cerkevna politika je torej dobila novo podlago, ki je zasidrana v magični besedi dialog. V načelu temu ne bi mogel nihče ugovarjati, v praksi je pa stvar drugačna.

Beseda dialog pomeni končno le razgovor, ki mora biti na kulturni višini, pa se pri tem opirati na nekaj pogojev, če sploh hoče kaj doseči. Vsak udeleženec pri razgovoru mora biti svoboden, neodvisen in ravnopraven.

Ne sme se bati, da bi njegove besede ali njegovo stališče moglo njemu ali komu drugemu škodovati. Te pogoje pa more izpolniti le režim politične svobode, ne pa nobena še tako mila diktatura. Tisti udeleženci pri dialogih, ki živijo v diktaturah, se v nobenem primeru ne morejo svobodno izražati niti takrat, ako slučajno govorijo v deželah, kjer vlada politična svoboda. Zato bodo dialogi v Jugoslaviji zmeraj šepali, kajti tam je samo en človek, ki se lahko svobodno razgovarja s komunističnim režimom: papežev delegat v Beogradu. Zato od dialogov v Jugoslaviji ne moremo pričakovati kaj prida. Dober bo pa tudi vsak mali uspeh.

Vse to je važno, toda ne najvažnejše. Najvažnejše je vprašanje, kaj jugoslovanski komunizem razume pod besedo dialog. Ali vidi v njej res samo kulturne razgovore ali tudi kaj drugega? Zdi se nam, da jugoslovanski komunisti mislijo pri besedi "dialog" na vse kaj drugega. Izvršilni odbor CK hrvaške komunistične stranke je na primer 6. marca obravnaval vprašanje odnosov do katoliške cerkve in ob tej priliki izjavil: "Dialog s Cerkvijo v naši državi razumemo kot aktivno sodelovanje religioznih in areligioznih ljudi v graditvi socializma, v organih samoupravljanja in v organizacijah Socijalistične zveze." Dialog je torej pojmovan kot "stvarno sodelovanje teistov in ateistov v naprednem družbenem gibanju."

Jugoslovanskim komunistom torej ne pade niti na misel, da bi videli v dialogu razgovore na kulturni višini. Vidijo v dialogu sredstvo, kako bi katoličane vpregli v delo za komunizem v režimskih organizacijah, posebno pa v Socijalistični zvezi. Seveda ne bodo nasprotovali tudi drugim razgovorom, toda tudi v takih slučajih bodo iskali svoj političen cilj in svojo politično korist.

Pri tem so pa hrvaški komunisti še celo tako odkritosrčni, da isti trenutek tudi trdijo: "Upravičljivi družbeni razvoj pomeni zavedati se posledic . . . prav takšen položaj človeka v samoupravljalnem sistemu dan za dnevom izriiva vero in Cerkev iz zasebnega in javnega življenja . . ."

Komunisti bi torej idejo o dialogu radi izrabili za boj proti katoliški cerkvi. To ni nič novega. Novo je le to, da ta cilj kar odkrito javno priznajo ravno takrat, ko se v nemajo za idejo o dialogu.

Zdi se nam, da bi bila preveč tvegana igra, ako bi katoličani v Jugoslaviji slavili idejo o dialogu, obenem pa se ne bi javno

oddaljili od komunističnega namena in pojmovanja besede dialog. Čiste pogodbe so še zmeraj dobro prijatelji.

Do tega nas pa navaja še drugo vprašanje: na kaj naj se dialog v Jugoslaviji omeji, da bi rodil vsaj nekaj haska? Ne morda na debato o sodelovanju ali na besedne bitke o načelih, ampak na ozko področje čiščenja pojmov. Komunisti imajo navado, da vsako besedo razumejo tako, kot jim to svetujejo trenutne koristi. Kdo pa naj potem še debatira z njimi, ako se ne more zanesti, da pravilno razume njihov jezik?

Kako zelo je potrebno čiščenje pojmov, lahko pove vprašanje ločitve Cerkve od države. Ker imata Cerkev in diktatura vsaka svoj pojem o Cerkvi in državi, je ločnica med njima ravno tako prepletena kot na primer jezikovna meja med Srbi in Hrvati.

Da bi dialog res rodil kaj koristi, bi moral čistiti pojme. Tega pa komunisti ne bo hotel, jahal bo na dialogu kot uvodu za politično sodelovanje po komunističnih pogojih, čeprav istčasno trdi, da Cerkev ne pada v politiko in narobe.

Iz vsega tega sledi samo en zaključek: vsak slavošpev dialogu je še prezgoden in bo marsikoga zapeljal na napačno pota in v napačne upe. Kako lahko se to zgodi, priča sledeča misel: Treba je samo spraviti v zvezo na eni strani slavošpev dialogu na drugi strani pa stališču hrvaških komunistov in še pridejati nekaj hudobnosti, pa imaš na dnevnom redu "klerokomunizem," kar se od nekdaj že sliši. Tudi to utegne biti razlog, zakaj komunisti tako goreče preganjajo klerikalnega zmaja.

4. In končno še kardinal Spellman

Kako je prišel v programatičen govor še napad na kardinala Spellmana, si res ne moremo pojasniti. Ali morda zato, ker so ravno takrat levičarji vsega sveta mlatili po Spellmanovi izjavi? Pri tem pa govor nič ne omenja, kaj misli o kardinalovi izjavi Vatikan in ameriška javnost, ki sta menda ravno tako upravičena do svojega mnenja kot Ljubljana.

Bolj pa nas zanima utemeljitev napada na Spellmana. Govor namreč pravi: "Vsako obliko današnje vojne Cerkev obsoja kot moralno zlo." Na kaj se pa beseda "današnje" nanaša? Ali morda kar naravnost na vietnamsko vojno? Če ne, se pojavlja vprašanje, kaj pa vojne v zgodovini, na primer križarske? Kaj pa vojne v prihodnosti, kolikor jih še bo? Kaj pa narodnoosvobodilne vojne, ki jih komunizem ne samo upravičuje, ampak celo povečuje? Navajeni smo na misel, da so moralni zakoni nespremenljivi v času in prostoru. Ali za vojne obstoja več moralnih zakonov? Te misli so nam padle v glavo, ko smo brali gornje besede. Sicer pa naj to raztolmačijo teologi. Razlaga bi nam pa prišla prav, da bi vedeli, kaj naj mislimo na primer o narodno-osvobodilnih vojnah, ki nam jih komunisti od časa do časa še obetajo.

Naj bo dan na gornja vprašanja tak ali tak odgovor, dejstvo je pa vendar le, da o vietnamski vojni misli tako kot kardinal Spellman kakih 70% Amerikanec, ako naši poizvedovalni zavodi ne lažejo, čeprav se morda vsi ne strinjajo z vsako besedo kardinalove izjave. Tako kritizirajo Spellmanov govor kot ga je ljubljanski govor, se pravi kritizirati Ameriko. Le komu naj bo to v korist? Ali morda le komunistom?

Zbornik Svobodne Slovenije

ZA LETO 1967 — je najboljši letopis življenja slovenskih emigrantov. Naročite ga v Slovenski pisarni, Baragov Dom, 6304 St. Clair Avenue, Cleveland, O. 44103.

Dr. Ludovik Puš:

Srčika Majniške deklaracije

Več kot sto let je Zedinjena Slovenija bila narodno-politični program vseh političnih strank in gibanj med Slovenci. Ta politični ideal je tudi danes zvezda vodnica političnih, kulturnih in gospodarskih stremeljenj slovenskega naroda, ki izpovedujejo demokratična načela v javnem delu; tudi danes združuje razna politična in druga gibanja z namenom, da bi se cilj Zedinjene Slovenije dosegel.

Letos praznujemo svobodni Slovenci širno sveta 50-letnico Majniške deklaracije, ki pomeni v slovenski politični zgodovini najvažnejšo izjavo in dokument politično doraslega in zrelega naroda. Deklaracija je odprla vrata in pokazala pot iz stoletnega podložništva v svobodo državnega naroda, odločilno pomagala podreti tujo oblast in narod povedla v svobodo. Toda, ko človek bere deklaracijo izpred 50 let, se mu zdi, da je v njej ideja o Zedinjeni Sloveniji prezrta in izpuščena, saj besedilo o nji ne govori. Ali so možje, ki so na pobudo Janeza Evangelista Kreka in z njegovim sodelovanjem sestavili besedilo tako ogromne zgodovinske teže, na program Zedinjene Slovenije pozabili, ga vede izpustili ali ga celo zavrgli?

Resnica je, da o Zedinjeni Sloveniji v Majniški deklaraciji ni govora.

Dajmo za petdeseto obletnico te listine, ki je z voljo naroda potrjena Magna Carta — Velika listina Slovencev, skrbno razčleniti besedo za besedo in ugotoviti pomen vsakega izraza.

"V Jugoslovanskem klubu združeni poslanci izjavljajo, da . . . zahtevajo združitev vseh po Slo-

venskih (in Srbi) nase-

ljenih predelov monarhije v eno samovladno . . . telo."

Združitev vseh po Slovincih naseljenih predelov monarhije pomeni, da mora v novo državno telo priti celotna Primorska z Gorico in Goriškimi Brdi vred, mesto Trst z vso široko okolico in tisti del Istre, ki je naseljen s Slovenci. Vse te pokrajine so bile 'predeli monarhije' v letu 1917, ko je bila Majniška deklaracija prebrana v avstrijskem parlamentu na Dunaju. Le skupina beneških Slovencev je bila izven meja Habsburške monarhije.

Po Slovincih naseljeni predeli Koroške (in Stajerske) so bili vsi v okviru monarhije in jih torej deklaracija vključuje v predele monarhije, ki pridejo v novo državo. Političnim voditeljem deklaracijske dobe ni niti na misel prišlo, da bi bil za južno Koroško nekako do črte Smorhor — Beljak — Osojsko jezero — St. Vid ob Glini dalje na Svinjsko planino umesten plebiscit na celotnem o z e m l j u (kvečjemu morda za kak obmejni kraj ali pas), kakor so ga izsilili s pomočjo Italijanov nemški Avstrijci. A ko je do njega prišlo, bi ga Slovenci ne bili izgubili, če bi v to ozemlje udarila, ga zasedla in do plebiscita držala slovenska vojska pod generalom Maistrom, kot je zasedla Stajersko. Dejstvo je, da deklaracija vse to koroško ozemlje vključuje v novo državo. Isto velja za predele Prekmurja, ki so res tudi prišli po vojni v območje Slovenije, kot so prišli tudi slovenski predeli Stajerske.

Ali ozemlje od goriških Brd s Trstom, Gorico in delom Istre, do Gline in Svinje planine na severu ter preko Murske Sobotne in Radgone na vzhodu, predstavlja teritorij, ki ga moremo imenovati Zedinjena Slovenija, ali ne? Mislim, da bo vsak realno in trezno misleč, razsoden Slovenec moral priznati: to bi bila Zedinjena Slovenija. Ta teritorij je v celoti ležal znotraj habsburške monarhije in ga besedilo deklaracije . . . združuje vseh po Slovincih naseljenih predelov monarhije' . . . v celoti vključuje. Majniška deklaracija

je torej zahtevala Zedinjeno Slovenijo!

Drugo vprašanje, ki ob 50-letnici terja razčiščenje, je odnos deklaracijskega teksta do samostojne slovenske države. Besedilo pravi dobesedno: . . . združitev vseh po Slovincih, Hrvatih in Srbi naseljenih predelov monarhije v eno samovladno . . . državno telo . . . ' Smisel je popolnoma jase in se drugače tolmačiti ne more kot, da tvorijo Slovenci skupno s Hrvati in Srbi (znotraj monarhije) samo eno, skupno državo, ki bodi zgrajena na demokratični osnovi. Ta-le 'demokratična osnova' je pa zelo važna določba. Po demokratičnih načelih ne sme močnejši narod gospodovati nad šibkejšim, ne večina izigravati pravic manjšine. Demokracija nujno zahteva svoboden razgovor in v važnih stvareh izbiklovanje sporazuma — ali pa ni več demokracija, marveč nasilje močnejšega nad šibkejšim.

Preneseno v prakso, pomeni besedilo deklaracije o eni državi, grajeni na demokratični osnovi, to: Ne Slovenci, ne Hrvati in ne Srbi ne zahtevajo svoje lastne, suverene države, ampak eno samo, skupno državo, za vse tri, v kateri ima — po demokratičnih načelih — vsaka narodna skupina iste in enake pravice neodvisnega naroda, vključno samoupravljanje vse do stopnje, kjer se ne ruši skupno državno telo. Slišal sem na lastna ušesa v deklaracijski dobi na Dunaju reči Evangelista Kreka: 'Hočemo Jugoslavijo od Jadranskega do Črnega morja.' V Krekovi viziji Jugoslavije so bili tudi Bolgari, kar jasno priča, kaj pomeni demokratična osnova. Spoznamo, enakopravno sožitje južnih Slovanov, ki bodo vodila sila na južno-vzhodnem delu Evrope. Tako je videl Jugoslavijo oče Majniške deklaracije.

Sprememba tudi v Zagrebu

Izgleda, da hočejo komunisti spremeniti vse svoje vladne organe po celi državi. Dosedanja druga in tretja garnitura stopata v prvo vrsto komunističnih oblastnikov. Predsednik Ljudske skupščine je sedaj Jakob Blažević, ki je znan, ker je bil javni tožilec v sodnem procesu proti kardinalu Stepincu. Predsednik vlade je dr. Savka Dabčević-Kucar, rodom iz Korčule, člani so pa: Milan Mišković, dosedanji federalni notranji minister, Mirko Božić, književnik, dr. Ivan Margan, dr. Ivo Peršin, Veselko Velčić in Dušan Reljić. Poslednji je iz Brčkvega v Bosni, vsi preje imenovani pa iz Hrvatskega Primorja in Dalmacije, zato je vlada že dobila pridevke "dalmatinska". Nadaljna člana vlade sta še Jure Ivezić iz Knina in Milka Planinc iz Drniša. Vsi člani vlade, vsi funkcionarji republiškega parlamenta so sami komunisti. Za župana je v Zagrebu "izvoljen" Josip Kolar, za podžupana pa Ratko Karlović in Milan Knežević. Povsod so bili vsi kandidati, ki jih je določila partija, izvoljeni soglasno.

Nova komunistična vlada Slovenije

Pri zadnjih volitvah so bili seveda izvoljeni sami komunisti. Ti so sedaj postavili takole vlado za Slovenijo: predsednik Stane Kavčič, podpredsednik Vinko Hafner, podpredsed. dr. Franci Kocvar; člani Dr. Vladimir Bračič, Drago Flis, Bojan Lubej, inž. Miran Mejak, dr. Ernest Pezrič, inž. Franjo Razdevšek, Viktor Repič, Rino Simoneti, Joško Štrukelj, Zora Tomič in Boris Vadrnal.

Predsednik ljudske skupščine je Sergej Krajgheer, podpredsednik pa Jože Brilej in Janko Rudolf. Predsednik republiškega zbora je dr. Joža Vilfan.

Slovenski vpliv v Beogradu

Edvard Kardelj ni več predsednik zvezne skupščine, niti član zvezne vlade. Govorice krožijo, da bo postal profesor ljubljanske univerze in da bo predaval o političnih vedah, kot je nekdaj v Moskvi. Mislimo, da bo to le njegov zunanji poklic. Dejansko bo še vedno živel v Beogradu kot član predsedstva partije.

Tako izgleda, da kolikor bolj bo na zunaj vlada dovoljevala samostojnosti republikam, toliko huje bo vse republike vodila partija, odnosno njeno predststvo, ki ga sestavljajo stari in vedno zvesti Titovi sodelavci.

V zvezni vladi so Hrvatje dobili namesto ministra vojske Gošnjaka, ki ga je rotacija tudi odnesla, in ministra notranjih del Miškovića, sedaj predsednika zvezne vlade Mika Spiljaka iz Zagreba. Ni pa še bilo povedano ali bodo Slovenci imeli v bodoče sploh kako vplivno mesto v novi zvezni vladi in zveznih ustanovah.

Cerkev sovražijo

V župniji Brezovica pri Ljubljani, podružnica Log, se je prav te-le tedne, v aprilu in maju, zgodilo tole: Vaščani v Logu so lepo prebelili podružno cerkev, popravili razpadajoče obzidje okoli cerkve, streho, uro v zvonicu in sploh izvedli vsa popravila na poslopju, tako da podružna cerkev spet lepo izgleda, odgovarja svojem namenu in je v okras vasi. Delo so opravili večinoma sami brezplačno. Le za material in posebno strokovno pomoč je bil potreben denar. Računi za celotno popravilo so nanesli nekaj pod 500,000 starih dinarjev.

Ljudje, ki so bili zelo zadovoljni z uspehom popravila, so določili dva vaščana, da sta obsovala sosedne in zbirala denar za poravnava računov. Nabrala sta 289,000 dinarjev, pa še nista obhodila vseh hiš. Pa se je pojavil miličnik, zaplenil ves denar in o vadal oba, ki sta zbirala. Sodnik za prekrške na Vrhniki je obsodil prvega na 20,000 dinarjev globe, drugega pa na 15,000. Obsojena sta, ker da sta z nabiranjem motila javni red in mir. Vaščani so razjarjeni. Nekateri kar naravnost opozarjajo komuniste, naj vendar včasih pomislijo, da ima vsaka palica dva konca in da Bog tudi ne plačuje vsako soboto.

Socijalisti v emigraciji

Slovenski, hrvaški in srbski socijalisti v emigraciji so obnovili svojo organizacijo, objavili program in cilj in začeli izdajati list "Bodočnost" kot "organ socijal-demokratske zajednice izven domovine". V prvi številki so povedali, da je cilj zajednice, "da se u Jugoslaviji onemogoči do diktatorski in nedemokratski režimi vsake vrste. Preustroj državnega in družabnega reda naj se izvede po socijalističnih, demokratskih in federalističnih načelih.

To zahteva borbo proti totalitarnemu režimu, ki ga je vsilila Zveza komunistov, kakor tudi proti fašističnim, militarističnim režimom in proti šovinističnim, nacionalizmom vsake vrste. Preustroj naj se izvede postopoma po svobodno izvoljenih nadrodnih zastopnikih."

Socijalisti upajo, da bodo za ta svoj cilj dobili pomoč drugih socijalno-demokratskih političnih sil v svetu. Od Slovencev sodelujeta dr. Celestin Jelenc in Vekoslav Farkaš. Predsednik in urednik "Bodočnosti" je dr. Živo Topalović.

SLOVENIJA — protikomunistična trdnjava svetovnega pomena — je poglavje v spisu, ki ga objavlja Tine Debeljak v Zborniku za leto 1967. Naročimo in berimo ga, da bomo poučeni o resnici revolucije na Slovenskem.

BESEDILO MAJSKE DEKLARACIJE

(kakor je ohranjeno v zapisniku avstrijskega parlamenta na Dunaju)

Kakor vsaka politična listina in vsako podobno besedilo, tako je dobila tudi Majska deklaracija Jugoslovanskega kluba na Dunaju dne 30. maja 1917 že nesheto razlag ter delnih in celotnih ponatisov, pravičnih in nepravilnih komentarjev. Da bi za 50-letnico imeli besedilo kakršno je bilo, sem prijatelja prosil, da je to Majske deklaracije prepisal iz zapisnika dunajskega parlamenta o seji tistega dne. Prepis ponatiskujemo spodaj, v slovenskem prevodu pa se besedilo takole glasi:

Predsednik: Dajem besedo poslancu Dr. Korošcu.

Poslanec dr. Korošec (začne v hrvaščini, nadaljuje v slovenščini in potem prebere naslednjo izjavo):

"Podpisani, v Jugoslovanskem

Haus der Abgeordneten. — 1. (Eroeffnungs-)Sitzung der XXII. Session am 30. Mai 1917

Praesident: Ich erteile das Wort dem Abgeordneten Dr. Korošec.

Abgeordneter Dr. Korošec (beginnt in kroatischer Sprache, faehrt in slowenischer Sprache fort und verliest sodann folgende Erklarung):

"Die gefertigten, im Suedslawischen Klub vereinigten Abgeordneten erklaren, dass sie auf Grund des nationalen Prinzips und des kroatischen Staatsrechtes die Vereinigung aller von Slowenen, Kroaten und Serben bewohnten Gebiete der Monarchie zu einem selbststandigen, von jeder nationalen Fremd-

Dr. Baljak,

Dr. A. Gregorčič,

Dr. Krek,

Dr. Sesardić,

Dr. Fr. Janković,

Sušteršič,

Vjekoslav Spinčić,

Dr. Otakar Rybar,

Dr. Vladimir Ravnihar,

Eugen Jarc,

Janez Hladnik,

Franz Pišek,

Ivan Roškar,

Jos. Gostinčar,

Michael Brenčič,

Dr. Korošec,

Dr. M. Laginja,

Moje opombe

Besedilo ne potrebuje nobene razlage. Treba ga je samo brati in razumeti vsako besedo v njem prvotnem, pristnem pomenu.

Sredi prve svetovne vojne je dr. Korošec prišel do prepričanja, da bosta Avstro-Ogrska in Nemčija v vojni poraženi in da bo treba to priložnost temeljito izkoristiti, da se mali in zlasti slovanski narodi osvobodijo od nemške in madžarske nadoblasti, kajti sicer jih bo doletelo nezasišano gorje. Nemški nacionalisti no namreč že takrat grozili Slovanom s podobnim uničenjem, kakršno jim je pripravil dve desetletji kasneje Adolf Hitler. Strela in ljubljanskem barju, strela in Judenburgu, ječe na ljubljanskem gradu, v Grazu in drugod so spomini iz tistih časov.

Dr. Korošec je z mnogimi drugimi narodnimi delavci odločil, da bo vodil narodno politiko v smer čim popolnejšega narodnega osvobodjenja in neodvisnosti od Nemcev, ki so od leta 1848 dalje trmasto kazali, da za slovenske narodnostne pravice nečejo imeti smisla. Zato je sklical slovenske državne poslance v Gradec. Tam so sklenili, da bodo pri začetku parlamentarnih sej na Dunaju oznanili, da bodo hodili v prihodnje po politični poti vzporedno s Čehi in Slovaki, da so torej izbrali pot slovenske narodne neodvisnosti.

Majska deklaracija je torej bila dana v sporazumu s poslanci Češko-Slovaške Zveze na Dunaju. V dneh pred začetkom par-

Klubu združeni poslanci izjavljamo, da zahtevamo na osnovi narodnostnega načela in hrvaškega državnega prava združenje vseh ozemelj monarhije, ki na njih prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, v eno, samostojno, vsakega tujega narodnostnega vpliva svobodno, na demokratični osnovi zgrajeno državno telo pod žezlom habsburško-lotrinske dinastije (živahno pritrdjevanje in ploskanje) in da bodo za uresničenje te zahteve svojega enotnega naroda zastavili vse svoje sile (pritrdjevanje).

S tem pridržkom bodo podpisani sodelovali v delu parlamenta (živahno pritrdjevanje in ploskanje).

Dunaj, 30. maja 1917.

Nemško besedilo pa je tole:

herrschaft freien, auf demokratischen Grundlage aufgebauten Staatskoerper unter dem Zepter der Habsburgisch - Lothringischen Dynastie fordern (lebhafter Beifall und Haendeklatschen) und dass sie fuer die Verwirklichung dieser Forderung ihrer einheitlichen Nation mit allen Kraeften eintreten werden. (Beifall.)

Mit diesem Vorbehalte werden die Gefertigten an den Arbeiten des Parlaments teilnehmen (lebhafter Beifall and Haendeklatschen).

Wien, 30. Mai 1917.

Dr. Karl Verstovšek, Fon, Dr. A. Dulibić, Dr. Benković, Juraj Biankini, Dr. V. Ivčević, Dr. A. Tresić-Pavičić, Fr. Demšar, Prof. I. V. Perić, Dr. Josip Smodlaka, Jaklič, Jos. vitez Pogačnik, Dr. Lovro Pogačnik, Dr. Melko Čingrija."

(Stenographische Protokolle des Hauses der Abgeordneten, 22. Sitzung, 1917, I, 1-21, Seite 34.)

lamentarnih sej so dosegli sporazum poslanci južno slovaških dežel, Slovenci, Hrvati in Srbi, so se sporazumeli s Čeho-Slovaki na enotno taktiko in pripravili deklaracijo, ki je bila oznanilo nove politike.

Večkrat je bil že zapisan očitok, da Majska deklaracija le ni narodnostno "čista," ker da ima omejitvi: "v okviru monarhije" in "pod žezlom habsburško-lotrinske dinastije." Iz razgovorov z Dr. Korošcem in drugimi so tvorcji Majske deklaracije vem, da je resnična razlaga tale: Deklaracija je hotela nakazati politiko čim popolnejšega osvobodjenja od nemške nadoblasti. Verjuna je bila prepričana, da bo osvobodjenje prišlo, da bo možno šele po razpadu Avstro-Ogrske monarhije, vsi pa ne. Pač pa so vsi želeli in hoteli izvajati čim popolnejšo neodvisnost, čim popolnejšo državnost v vsakem slučaju, naj Avstro-Ogrska ostane še kaka skupnost ali pa ne. Poleg tega pa je bilo taktično neobhodno potrebno vnesti ti dve opombi, ker bi brez njih bila cela izjava takoj obojena kot protidržavni, izdajalski akt in bi bilo z njo nemogoče stopiti pred ljudstvo, začetniki bi bili pa takoj odšli ali pred puške ali vsaj v ječe.

Kdor je poznal, doživel besno sovražno razpoloženje Nemcev neposredno pred in med prvo svetovno vojno, ve in mu ni treba nič dopovedovati, da je bila v takratnih razmerah politika Majske deklaracije najboljša pot rešitve za slovenski narod.

Dr. Miha Krek

KANADSKA DOMOVINA

Iz slovenskega Toronta

Biti ali ne biti

"Katera področja življenja in katere vrednote so danes najbolj razkristjanjene? Brez dvoma življenje samo. Ni prav, če se danes sprašujemo: Biti ali ne biti? "Biti", to je živeti, je največji božji dar. In kdor je to darilo prejel, ima vso pravico obdržati ga.

Zato so pa matere, ki jemljejo življenje nerojenim otrokom ter njihova mrtva trupelca mečejo v kanale modernih mest, največje sovražnice človeštva.

Kdor krade sredstva, ki so potrebna za življenje, pravimo, da rupa. Kaj pa dela tisti, ki krade življenje samo? Kaj zagreši jo tisti, ki odpravljajo življenske plodove? Niti živali ne delajo tega, počenjajo pa to nekatere matere. Koliko vojakov umira v borbi za krivično stvar? Koliko življenj zahtevajo nekatere igre in temine grehov? Krivično izgubljen življenje ni samo oseba, ne sreča, je resna nesreča za vse človeštvo. Vsi ljudje namreč sestavljamo božji zbor, ki naj dnevno poje slavo Vsemogočnemu. Vsi sestavljamo mozaik stvarstva. Če se odkruši samo en kamenček, je slika mozaika pokvarjena. In kdo ima pravico uničevati dela božjega Slikarja, božjega Umetnika? Zato pa:

Človekovo gledanje na življenje kriči po spremembi, to gledanje je treba dvigniti in poplenujemo ga. Če je pokristjanjeniti, treba ga je pokristjanjeniti. Kdo naj to naredi? Mi katoličani! Na nas je, da svet prepričamo, da samo Bog razpolaga s človeškim življenjem.

Kaj pa duše naših otrok? Ali niso v nevarnosti razkristjanjenja? In človeška duša je še več vredna kot telesno življenje. Bog sam je to dokazal, ko je poslal za odrešenje duš na svet svojega sina.

Toda ali kdaj premišljamo o moderni mladini, ki se odraža v bitnikih, ki hodi okoli z dolgimi lasmi, brez vsake lepote oblike, brez želje po pravem napredku, brez dela in idealov. Mislimo včasih na to mladino! Zakaj ona teži za "pohojenimi ideali", zakaj nima idealizma, zakaj izgovarja njena energija v pijančevanju, spolnosti, v mamilih, v neredu, v nezadovoljstvu, v revolucijah? Zakaj, zakaj? Ničesar nima, za kar naj bi živel. Jutrišnji dan je ne zanima. Vse hoče zaužiti in povziti danes.

Današnja mladina išče novih vodnikov in novih idealov, za katere se spleča živeti. Ali smo katoličani zmožni in v stanu prekrbeti tej mladini tistega, kar jo bo zadovoljilo, kar bo pogasil njeno žejno in lakoto? Kje je danes katoliški idealizem? Milijoni so že umirali zanj? Kje je danes tista vrednota, ki pravi: "Vzemi svoj križ in hodi za menoj?" Nas katoličane danes čaka velika naloga: postaviti materialnemu napredku nasproti duhovni napredek. Če tega ne bomo zmogli, se bomo zadušili v materializmu. Mladina danes ni zadovoljna z materialnimi ugodnostmi, ki jih ji nudi življenje. Mladina se upira proti duhovni praznini in lakoti. Mladino je zaslužila izvoljenost in temu se ta upira. Ali katoličani slišimo klic današnjih dni? (Iz govora škofa Mihaela Rusnaka članom Reda Alhambra.)

Pred oltar — na slavje — v življenje

Kaj je lepšega, kot v pomladanskih majniških dneh zamenjati smer življenja! Zapustiti samsko pot in se ob zvokih pomladnih melodij — ob zvokih ljubezni pridružiti za vedno izvoljenemu bitju, pomeni srečo. Tak lep dan in tako srečo sta

doživela v soboto, 20. maja 1967, gdč. Helena Marn in g. Tone Režek. Ob 4h popoldne sta stopila pred oltar v cerkvi Brezmadežne s čudodelno svetinjo in sta vpriči župnika g. Janeza Kopčiča C.M. podelila drug drugemu zakrament sv. zakona. Ob pol osmih zvečer sta pa povabila številne prijatelje in sorodnike na poročno slavje v dvorano. Tako sta izpred oltarja skozi vse vrste svatov stopila v življenje.

Gdč. Helena, danes gospa Režek, je hčerka ge. Silve in g. Ivana Marna. Slovenci poznajo to družino po njihovi vztrajni družinski delavnosti. Helena je prišla v Kanado z mamo, sestrami in bratom, ko ji je bilo devet let. Dokončala je srednjo šolo in si že sama služi kruh. Tudi med rojaki je bila aktivna, poučevala je v slovenski šoli. Bog daj, da bi zanimanje za skupne zadeve prenesla iz Marnove družine tudi na svojo, ki naj jo Bog blagoslovja. Njen soprog g. Tone Režek je rojak, doma iz Bele Krajine. Pred štirimi leti je prišel v Kanado in se je ekonomsko zelo lepo opomogel. Bil je tudi marljiv član Marijine Legije, dokler je bival še v župniji Marije Pomagaj. Bog daj, da bi tudi v novem slovenskem domu ne manjkalo apostolskega duha in slovenske zavednosti. Naj bo blagoslovljena Vajina pot.

Por.

"Skozi luči in sence" II. del

V Toronto je prispela pošiljka nove slovenske knjige, ki je izvirno delo Ruda Jurčeca "Skozi luči in sence", II. del. Knjiga je zelo zajetna, kot pravi propaganda, in obsega 596 strani in 20 strani ilustracij. Pisateljevi spomini prepleteni z opisi mednarodnih dogodkov obsegajo čas od 1929 do 1935. Knjiga stane vez. \$6.00, broš. \$5.00.

Iz Slovenske pisarne

Smrt zavedne slovenske matere v domovini

TIMMINS, Ont. — Iz Slovenije smo dobili žalostno sporočilo, da je 13. maja za vedno zatislila svoje oči ga. Ana Strojina iz Dobrave pri Dobrniču.

Naj Vam bodo, draga mati, v slovo te vrstice in v spomin na Vaše življenje polno skrbi in odpovedi. Ko Vam je bilo komaj 35 let, ste bili že vdova s tremi malimi, nepreskrbljenimi otroci. Najmlajši je imel komaj štiri leta, najstarejši pa sedem. Mož je padel ob koncu prve svetovne vojne. Težko ste preboleli izgubo, žalost bi Vas bila skoro strla, toda treba je bilo živeti zaradi otrok. Vztrajno in junaško ste se borili za obstanek, dolgoženo posestvo in otroci so Vam dajali poguma in volje do življenja. Grcali ste za otroke noč in dan. Vcepili ste jim krščanskega duha, jih vzgojili in jim pomagali v rasti, da bi Vam bili v pomoč na stara leta.

Prišla je druga svetovna vojna. Vaš starejši sin Janez je postal žrtve komunističnega nasilja. Iz Vetrinja so ga vrnili domov in njegovo truplo trohni nekje v kočevskih gozdovih. Mera Vašega trpljenja še ni bila polna, zdravniki so Vam morali odrezati nogo nad kolonom, da so Vam rešili življenje. V Vašem 87. letu Vas je na Dan mater Vsemogočni poklical k sebi po večno plačilo.

Naj Vam bo lahka domača zemlja, počivajte v miru v njej. Sinu Franku in hčerki Nežiki iskreno sožalje!

Anica Strojina-Seljak, snaha

Proslava 1200-letnice pokristljanjenja v Windsorju

TORONTO, Ont. — Leto 1967 je leto jubilejev. Kanada praznuje stoletnico rojstva kot državna enota, katoliška Cerkev se spominja 1900-letnice mučeniške smrti sv. Petra in Pavla. Mi, Slovenci, k vsemu temu dodamo še svojo zgodovinsko letnico: 1200 let krščanstva in 1100-letnico prihoda sv. Cirila in Metoda med panonske Slovence, kjer sta širila vero v domačem jeziku. Kot verni in kulturni narod te jubileje javno in slovesno obhajamo. Ob njih poživimo svojo vero in s kulturnimi nastopi manifestiramo svojo hvaleščnost Bogu in prednikom, po katerih luč krščanske omike še danes sijae našemu narodu. Majhni smo, pa ne najmanjši v vrsti krščanskih narodov v prizadevanju ostati zvesti Cerkvi ter odkrivati in uživati Lepoto v vseh božjih delih in pričevanjih. Letos se prav posebno prizadevamo, da bi se čim več rojakov spominjalo teh dogodkov. Kanada vabi na stoletnico. Montrealski "Expo 67" je simbol in vrhunec praznovanja. Po tem imenu se širi danes kanadsko ime po svetu. V milijonih spominov bo vtisnjena slika tega modernega čudesa tehnike. In v naših? ...

Srebrno pozvanja zvonček iz daljave ... Z nevdružno močjo vabi bliže, da zaslišimo klic v selja, hvalečnosti, ponosa in navdušenja za vse, kar nam je drago. Zakladi modrosti in vednosti, ki so jih naši očetje ponižno sprejeli iz božjih rok, so neizčrpni ... Iz njih zajemamo moči za obstanek v drugi zemlji in skušamo izročiti svojim otrokom, ki še vedno po slovensko slišijo in molijo. V slovenski govorici in pesmi se ohranja duša naroda. Letos se tega posebno zavedamo. Zato se zbiramo k slavnostnim prireditvam in delamo načrte za bodoče. Naši mladi jih uresničujejo s pomočjo svojih voditeljev in širijo veselo novico v svet, da so Slovenci že 1200 let kristjani.

Tako smo v nedeljo, 21. maja, imeli priliko sprejeti veselo vest iz Windsorja, Ont., kamor so Slovenci povabili k proslavi 1200-letnice in 100-letnice Kanade Mladinski zbor Slovenske šole Marije Pomagaj v Torontu in sodelujoče skupine. V živahnem pričakovanju so žuborela mlada grla v soboto zjutraj, ko so odhajali z avtobusom iz Toronta.

Nekateri pa so se kar s svojimi starši podali na pot v manjših skupinah. Po štiriurni vožnji po Highway 401, ob ugodnem vremenu in pomladnem ozračju so se ustavili pri gostoljubnih windsorskih Slovencih, ki so jih sprejeli z odprtimi rokami. Plemenite družine so odpeljale na svoje domove h kosilu in počitku po 3, 4, 5 mladih Torontčanov. Nekateri so odprli vrata celim družinam. Toliko dobrote in prijaznosti zlepa ne najdemo pri Slovencih. V tem nam je windsorska slovenska skupnost zlat zgled.

Na večer je vse hitelo v češko dvorano k družabni prireditvi. Bil je pravec domač praznik. Znanci iz davnih let so obujali spomine. Gledali so svojo mladino, ki je v dobi ločitve zrasla in je na pragu novega življenja. Kako ljubo je biti doma, je čutil vsakdo ta večer: doma v širšem pomenu besede, ko ne tiči za ogrom vate tujina, misliš, le na svoje ljudi in kuješ načrte za jutrišnji dan, ko nas bo čedalje več; ko bo tu in tam še zrasla s tal božja cerkva in se bodo mladi postavljali po odrih novih dvoran ... nova ognjišča družinske ljubezni in sreče se bodo porajala pod sliko brezjanske Marije ...

Drugi dan, nedeljo, smo začeli

s sv. mašo v novi hrvaški cerkvi. Č. g. Zrnc je daroval to sv. daritev za vse tiste, ki so padli za ideale vere in domovine v Sloveniji in drugih deželah v času druge svetovne vojne. S praznikom sv. Trojice se je združilo slavljenje 1200-letnice. V svoji pridigi je č. g. Zrnc naglasil pomen tega dne za Slovence. Bogu in narodu smo dolžni ohraniti mladino in ji izročiti bogastvo in lepoto pesmi, besede in običajev, zemlje in slavne preteklosti. Tak rod bo blagoslov tudi kanadski zemlji, ki nam daje svobodo prepričanja in besedi.

Popoldne je bilo v znamenju velike prireditve. Okrog 250 ljudi — kar je za windsorsko slovensko skupnost zelo lepo število — se je zbralo h koncertu v Walkerwille Collegiate Auditorium. Domača dekleta in fantje v narodnih nošah so sprejemali občinstvo. V slovesnem razpoloženju se je razgrnila zavesa v prostorni koncertni dvorani. S prisrčnim ploskanjem so ljudje pozdravili pevce iz Toronta s č. g. Zrncem v ospredju. Po uvodnih akordih himne "O, Kanada", ki jih je izvedla ga. Božena Naughton kot s premljevalca zbora na klavir, se je po dvorani razlegel čisti glas naše mladine, ki je v eno- do štiriglasnih izvajanjih očaral vse navzoče. Za tamkajšnji nastop so iz obsežnega repertorija izbrali najtežje, najlepše skladbe, pa tudi najmočnejše.

V prvem delu so po himni "O, Kanada" zagotavljali zvestobo daljni domovini staršev, peli o "Triglavu", da je pretreslo srca v domotožju, romali po naši zemlji v pesmih "Jaz pa pojdem na Gorenjsko", "Pridi Gorenjce", "Pobebele pole", "Moj očka ima konjčka dva". Iz prekmurske folklore so dinamično zapeli "O lepi Jani", iz koroške pa so vzele "Pesem o knezu Marku".

Po kratkem odmoru nastopijo harmonikarji pod vodstvom g. Matije Lebarja. Izurjeni prsti so hiteli po tipkah in izvajljali obsežne akorde, da je donelo po dvorani, kot bi poslušali operni orkester. Slišali smo skladbe v priredbi g. Lebarja, č. g. Zrneca in klasično "Lady of Spain".

Drago Malajner je s solom "Pastirčkova vrnitev" žel izrekal aplavz občinstva in se izkazal pravega mojstra harmonike.

Za njim poživje oder dekleta plesne skupine "Nagelj", ki ob spremljavi plošč in kasneje Lebarjevega tria odplešajo par motive iz slovenske folkore v polku, valčku in šaljivo kompozicijo "Pika, vejica, klicaj ...".

V tretjem delu se predstavi dekliški zbor Marije Pomagaj iz Toronta. To je skupina deklet, s katerimi je pred petimi leti č. g. Zrnc začel graditi mladinski zbor in začel doraščajo v drugo stopnjo svoje mladosti. Njihovi soprani so višji in čistejši kot otroški, bolj dramatski in polni. Alt jim dajo močno, žamešno podlago. V značilnih dekliških pesmih "Večer za našo vasjo", "Goreči ogenj brez plamena", "Roža na vrtu" in koroška "Da bi biva lepa luna" se kaže mnogo čuta in doživljanja. Nato se jim pridružijo ostali pevci in skupno zapoje še tri slovenske skladbe: "Barčica", "Zabavljevka", "Drežniška". Za konec programa pa je zbor prihranil svoje bogato kulturno imetje: Gallusovo latinsko skladbo "Pueri concinno" (Otroci, pridite molit nebeskega Kralja), ki je ena najlepših pesmi slovenske polifonije iz 16. stoletja. Sledi črna duhovna pesem "Deep river" (Globoka reka) v angleščini in močnana španska fantazija "Granada" v španščini, ki je ponos zbora. V

zadnjih treh spevih smo ponovno občudovali kvaliteto in zmožnosti, harmonijo glasov in dinamiko, dušo in srce mladinskega zbora. Ko so se prepletali glasovi v neštetih akordih in ustvarjali umetnino, so mnogi dejali, da takega petja še niso slišali ne pričakovali od mladine. V veliki meri je to zasluga č. g. Zrneca, ki po mladinskem zboru vrača Bogu svoje umetniške darove. Obenem je bil ta koncert spričevalo slovenskega imena. Saj pravijo: Kjer dva Slovence pojeta, je že cel zbor. V Windsorju pa je bilo okrog 50 pevcev. Zdaj si mislite, kako visoko smo vpisali slovensko ime tam doli.

Ob tem važnem dogodku ne smemo prezreti skrbnih in požrtvovalnih Slovencev, ki so ta dan omogočili. Pevsko društvo "Zvon" s predsednikom g. Vincom Bernikom in voditelji Slovenskega tečaja "Friderik Baraga" so bili za svoje delo ob proslavi 1200-letnice bogato poplačani z zavestjo, da so ob tolikem uspehu svojo dolžnost stotero izvršili. Za to je bila priča številna udeležba na koncertu in zadovoljni obrazi nastopajočih in gostov, ki so jih tako ljubeznivo sprejeli. Šopki nageljnov, rožmarina in roženkavta, ki so jih zavedni Slovenci iz Windsorja poklonili voditeljem koncerta: č. g. Zrncu, g. Lebarju, g. Sorčaku in ge. Naughton, bodo slednji in z njimi vsi ostali nedeljski obiskovalci za vedno hranili v srcih spomine na prekrasno proslavo 1200-letnice krščanstva.

Anica Resnik

Dodatek k članku 'Britanska uradna zgodovina o vračanju beguncev'

TORONTO, Ont. — Bralci se gotovo spominjate zgoraj omenjenega članka, ki je izšel v Kanadski Domovini 28. marca. V njem sem citiral nekaj najvažnejših odstavkov iz knjige CIVIL AFFAIRS AND MILITARY GOVERNMENT, NORTH-WEST EUROPE, 1944-1946, ki so se nanašali na jugoslovanske begunce na Koroškem. K temu naj danes dodam še nekaj nadaljnjih pojasnil.

Poleg članka v KD sem bil namreč pisal protestno pismo britanskemu vladnemu predstavništvu v Torontu in izrazil svoje razočaranje in obžalovanje, da je avtor knjige popolnoma ignoriral za Angleže tako neugodno poglavje o vračanju jugoslovanskih beguncev Titu, in da si tako zamlanjanje ne morem drugače tolmačiti, kot namerno zakrivanje resnice in zgodovinskih dejstev.

Na moje pismo, katerega so iz Toronta poslali tiskarski pisarni Njenega Velikanstva v London, sem pred dvema tedni dobil odgovor od avtorja g. F. S. V. Donnisona, kateremu je bilo pismo naknadno izročeno.

V svojem pismu g. Donnison trdi, da knjiga ni imela namen razpravljati o vprašanju beguncev, pač pa o vlogi vojaške vlade, katere prvotna naloga ni bilo vračanje beguncev, in se zato v svoji knjigi vračanja Jugoslovancev ni dotaknil. Kozake in Kavkazce je omenil zato, ker je to vračanje imelo "vojaški značaj". Zagotavlja mi, da ni imel namena zakrivati dokazana dejstva in da bi vse prišlo na vrsto v poznejših zvezkih serijskih knjig, ko se bo razpravljalo, oziroma pisalo o sredozemskih vojaških operacijah.

Kljub zgostenemu tolmačenju me njegovo pismo ni povsem prepričalo o iskrenosti angleških zgodovinarjev. Izkušnje učijo, da je treba biti previden in reagirati, predno je prepozno. Potrebno se mi je zato zdelo, da g. Donnisona seznanim tudi z

MAJOR LEAGUE PRO SOCCER FOOTBALL CLEVELAND STADIUM

HOME OPENER!
Wed. - May 31 - 8 P.M.
CLEVELAND-Stoke City (England)
vs. CHICAGO-Cagliari (Italy)
Ticket Prices:
Box & Reserved \$5-\$4-\$3
Bleachers \$2
(Game Day Only)

On Sale At:
Richman's
736 Euclid
or
Stadium - Gate A

zvokom našega zvona in sem mu poslal knjigo g. Karapandžića. Otmar Mauser

Nemškemu zbadljivemu tedniku Simplicissimus so se ure končno stekle

BONN, Nem. — Znani nemški zbadljivi tednik Simplicissimus je po 70 letih nehal izhajati. Spadal je med najstarejše nemške tednike in je bil do prve svetovne vojne prava podoba Nemčije, zato pa dobro zapisan po vsej Evropi. Ker je bil posleden sovražnik vsake diktature, so ga preganjali vsi nemški režimi, med vojnami pa tudi vojaške oblasti. Karikature nemškega cesarja Viljema II. so mu prinesle svetovno slavo, zato je pa tudi l. 1914 moral prenehati.

Po prvi vojni se je zopet pojavil v nemški javnosti, toda že l. 1933 mu je Hitler zavil vrat. Po dolgih 21 letih je zopet prišel na dan l. 1954, toda ni bil več stari Simplicissimus. Je začel kmalu hirati in je sedaj izdihnil. Vse starejše evropske generacije mu bodo ohranile časten spomin.

Zanimivo je, da še sedaj živi

CLEVELAND, O.

Moški dobijo delo

MACHINISTS

THE CLEVELAND PNEUMATIC Tool Co.

3784 E. 78 St. 341-1700

A Subsidiary of
PNEUMO-DYNAMICS
Corp.

MACHINISTS
TO WORK ON
AERO SPACE
MISSILE and

Aircraft Components

KELLER - HYDROTEL

Contouring and profiling
Machines

HORIZONTAL
BORING MILLS

TURRET
LATHES

GAP TURRET
LATHES

ENGINE LATHES

MILLING MACHINES

RADIAL DRILLS

NUMERICAL
CONTROLLED

MACHINES

DOBRA PLACA OD URE IN
DRUGE UGODNOSTI!

Predstavite se osebno
od 8.15 dop. do 5. pop

ali kličite

341-1700

za čas sestanka

An Equal Opportunity Employer
(107)

v New Yorku 82-letni Schoenberger, ki je urejeval list do Hitlerjeve diktature. Pričakoval je konec lista, ker se po njegovem mnenju sedanja uprava ni mogla vzdržati v spremenjeno miselnost nemškega naroda.

Po vzorcu Simplicissimusa je bila v Evropi urejevanih cela vrsta šaljivih listov, med njimi tudi v Jugoslaviji in Sloveniji. Seveda so se povsod morali boriti s cenzurami diktatur vseh vrst.

Nič več župni urad, ampak pastirski urad!

ROCHESTER, N.Y. — Znani ameriški škof Sheen, ki ga vsi dobro poznamo s televizije, je sedaj odredil, da se župni uradi morajo imenovati pastirski uradi, ker to odgovarja duhu zadnjega Vatikanskega koncila.

Besede župni urad se mu zdijo preveč birokratične, gočim beseda pastirski res pomeni to, kar veje iz Kristusovih nauk, kar je posebno rad povdarjal že pokojni papež Janez XXIII.

CLEVELAND, O.

Zenske dobijo delo

Zenske dobe delo

Iščemo tovarniške delavke za skupinsko in lahko strojno delo. Skušnja nepotrebna. Govorimo hrvaško in slovenske jezike. Blizu E. 30 St. in Chester Ave. Za sestanek kličite: 781-7136. (108)

Lahko hišno delo

Iščemo Slovenko za lahko hišno delo od 10. do 3 pop. Servirala bi eno kosilo starejši dvojici; v Collinwoodski okolici. Kličite KE 1-2641 po 4.00 pop. (107)

Hišno delo

Iščemo žensko za župnišče na zahodnem delu mesta; svojo sobo; mora biti samska. Kličite Ameriško Domovino 431-0628. (105)

MALI OGLASI

V najem

Eno 4-sobno stanovanje z vročo vodo in gorkoto za \$45.00 mesečno in eno 3-sobno stanovanje z vročo vodo in gorkoto za \$40.00 mesečno, na 1334 E. 55 St. Vprašajte za g. Koporc. (x)

Harmonika naprodaj

Nemška harmonika, 4-vrstna, Lubis izdelka, kakor nova naprodaj. Kličite AN 1-0876 po 6. uri pop. (105)

TONY KRISTAVNIK

PAINTING and DECORATING
1171 East 61st. Street
Kličite 431-0965 za brezplačen proračun

V najem

Oddam 3 neopremljene sobe in kopalnico, zgoraj, \$35 mesečno. Na 1257 E. 60 St. 431-2050. —(105)

V najem

Odda se 5 velikih sob in kopalnico po zmerni ceni, blizu St. George cerkve. Kličite 442-3976. (26,29,31 maj)

Prijatelj's Pharmacy

IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RACUN POMOČI DRŽAVE OHIO ZA OSTARELE
St. Clair Ave. & 8th St. EN 1-4212
AID FOR AGED PRESCRIPTIONS

FR. JAKLIC:

Peklena svoboda

Tako so vpili vse vprek, se grohotali prav iz dna koša, da se jim je pretresalo vse drobovje. Gledali so za turjaškim grofom in svojim graščakom, za cesarjevim komornikom in varuhom ključev kranjske dežele, kako je mešal blato po cesti, po kateri ni šel še nikdar peš.

Vsaj na Studencu ni bilo človeka, ki bi bil videl turjaškega grofa drugače kakor na konju ali v kočiji.

Z zadoščenjem so zrlji za njim, ki je peš odhajal proti ponos-

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

Immediate Opening

IN PACKAGING INDUSTRY

Openings now exist for experienced Cellophane Machine Operator on first shift. Good starting salary with full company benefits. This is a dynamic organization with excellent opportunities for advancement.

APPLY PERSONNEL OFFICE

MIDWAY CARTON PLANT

Div. of Consolidated Packaging Corp.

5800 W. 51st Street

Tel.: 581 1200

(105)

FEMALE HELP

HELP WANTED Office Girls

BOOKKEEPERS, STENOGRAPHERS,
TYPISTS, CLERICAL and GENERAL
OFFICE HELP

HIGHEST WAGES

BEST WORKING CONDITIONS

LIBERAL VACATIONS — PAID HOLIDAYS

SICK LEAVE — INSURANCE — PENSION PLAN

NUMEROUS OTHER BENEFITS

CALL... VICTOR J. FAILLA

1950 W. Erie St., Chicago 22

738-0822

(106)

MALE HELP

HELP WANTED

Union Organizers

Business Agents

We are looking for 10 men who are interested in becoming successful Union Organizers and Business Agents. These positions offer a great opportunity for an exciting life time job.

Starting salaries are \$100 per week with \$25 raise after 30 days. Then you are on your own and can earn up to \$300 per week which means \$16,000 per year if you are willing to work and ambitious enough to get ahead.

After one year of successful service, the Union furnishes you with a new car and all expenses paid. All Organizers and Business Agents receive up to \$100,000 of life insurance. Blue Cross and Blue Shield coverage is supplied for your entire family. Plus, numerous other Union benefits including a 100 percent pension upon retirement.

These positions are open for those between 25 and 40 years of age with high school diploma. We will train and educate you in organizing, servicing, negotiating and conducting union meetings. If you are interested in a life time opportunity in an exciting and interesting capacity, call or visit me:

Victor Failla, Midwest Director, I.U.D.T.W. AFL CIO, 1950 Erie St., phone: 738-0822.

Apply now!

(106)

kancijska gospoda in niti Pem niso več skušali iti ustanovljati narodno stražo, ker so se bali, da bi jih požrlo razburkano izanjsko morje.

Medtem, ko so se Izanci ukvarjali z grofom in njegovo vprego, je pa drčala po cesti od Ljubljane druga vprega, ki ni bila četverovprezna, vendar je bila kočija, gosposka kočija iz Ljubljane, naložena spredaj in zadaj.

Ko se je kočija prikazala na obzorju in so jo uzrli čakajoči, tedaj je zašumelo in zavalovilo po Studencu:

"Ljubljanci! Sedaj prihajajo!"

Ljudje so stegovali vratove in upirali oči na cesto. V ozadju je pa že grmel:

"Vsa tlaka je dol! Udri, Cecman!"

In vse se je zamajalo in sililo naprej proti prihajajočim.

Najhujši so bili kmalu spredaj. Maček je kar odrival pred seboj in s komolci potiskal ljudi na stran, za njim so pa tiščali Malnarček, Strumbelj in drugi. Krivanoga jih je komaj dohajal, za njim je pa vse tiščalo, zakaj radovedni so bili, kaj bo naredil Krivanoga. Glavanov Janez, ki je bil nekaka telesna straža Tonetova, je komaj zadrževal ljudi, da ga niso podrli.

Ko so Ljubljanci opazili množico, so mislili, da jih Izanci pričakujejo s hrepenenjem in navdušenjem, da so izanska tla že pripravljena za njihove namene, zato so začeli pozdravljati z belimi rutilami ter vihteti klobuke.

"Ali so pijani?" je omenil nekdo izmed Izancev, a drugi je rekel: "Lej, pa še pušeljce imajo, kakor svatje! Ali gredo po nesto?"

Tisti, ki so sedeli zadaj, so imeli belo-rdeče pentlje na prsih in zlate zvezde na klobukih. "Pa ni sam antikrist," je omenil nekdo. "So dejali, da je imel tudi pušljce."

"O, kje je že antikrist! Od 'nerodne' straže so ti tičji!" je pojasnil Krivanoga.

V tistem hipu je pridržala kočija do vasi, do ljudi na cesti, ki se pa niso umeknili, temveč stegnili roke po vojake, da se je kočija takoj ustavila.

"Stoj! Nikamor naprej!" Tako so zavpili oni, ki so bili blizu konj, a zadaj stojeci so vpili:

"Udri, Cecman! Nazaj! V jarek z njimi! Vsa tlaka je dol! Udri!"

Ljubljanci so bili neprijetno presenečeni. Tako bi jih bili utegnili sprejeti rokovanjaci sredi gozda, ne pa ljudje. Vse se je držalo konj in kočije, kar je bilo blizu, a oddaljeni so jim grozili

s pestmi in tulili. Iz vsega tuljenja in vpitja se je še najbolj razločilo: "Udri!"

Jasno je bilo Ljubljancem, kaj pomeni ta klic, a ker so si bili svesti, da niso storili nič hudega, so bili prepričani, da je le veliko nesporazumljenje krivo tako odurnega sprejema. Ljubljanci so bili preverjeni, da so bile vse te ljubeznivosti namenjene komu drugemu in da so le naleteli.

Vstal je tedaj nekdo z zvezdo in pentljo v kočiji in zamahnil z roko, češ, da hoče govoriti. Za hip se je hrup polegel, zakaj umolknil so iz radovednosti. Oni v kočiji je pa izpregovoril: "Slovenci! Domorodci! Bratje! Konstitucija! Svoboda! Mi prihajamo k vam od narodne straže ljubljanske."

Tedaj mu je pa prestrigel nadaljevanje Tone, ki se je bil prerinil skozi:

JUNIJ						
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

KOLEDAR društvenih prireditev

JUNIJ

4. — Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ priredi piknik na farmi sv. Jožefa.

4. — Društvo sv. Lovrenca št. 63 KSKJ bo proslavilo vse, ki so nad 50 let njegovi člani. Dopoldne ob 11.15 bo v cerkvi sv. Lovrenca sv. maša, nato pa za vse kosilo v SND na 80 St.

10. in 11. — DSPB Tabor-Cleveland priredi letno spominsko proslavo vetrinske tragedije s sv. mašo na Slovenski pristavi.

11. — Klub društev SDD na Recher Avenue priredi balinarsko tekmo in večerjo.

18. — Otvoritev Slovenske pristave 1967: piknik in ples.

25. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi piknik na Slovenski pristavi.

25. — Slov. kult. društvo Triglav v Milwaukee priredi v Triglav parku prvo letno veselico.

JULIJ

2. in 4. — Piknik Slovenske pristave.

4. — Clevelandka federacija slov. nar. domov bo imela svoj prvi letni piknik na farmi S.N.P.J. na Heath Rd. v Chardonu.

9. — Društvo slov. pritikomunističnih borcev priredi piknik na Slovenski pristavi.

12.-16. — Farni karneval pri Sv. Vidu na farnih prostorih in šolskem dvorišču.

19. — Klub slov. upokojencev za senklersko okrožje priredi piknik na farmi SNPJ.

23. — Slovenski športni klub priredi PIKNIK na Slovenski pristavi, združen s športnim sporedom, plesom in zabavami.

26. — Klub slov. upokojencev na Waterloo Road priredi PIKNIK na SNPJ farmi.

30. — Slovenska šola pri Mariji Vnebovzeti priredi piknik na Slovenski pristavi.

AVGUST

2. — Klub slov. upokojencev na Holmes Avenue priredi piknik na SNPJ farmi.

6. — Spominski sklad H. Lobeta

priredi piknik na Slov. pristavi.

13. — Fara Marije Vnebovzete priredi namesto piknika svojo poletno zabavo v šolski dvorani.

13. — Društvo Najsv. Imena fare sv. Vida priredi piknik na Slov. pristavi.

20. — Belokranjski klub priredi piknik na Slovenski pristavi.

20. — Slov. kult. društvo Triglav v Milwaukee priredi v Triglav parku drugi letni piknik združen z mladinskim športnim dnem.

27. — Štajerski klub priredi piknik na Slovenski pristavi.

SEPTEMBER

3. in 4. — Piknik Slovenske pristave.

10. — Telovadna zveza priredi telovadni nastop s piknikom na Slovenski pristavi.

24. — Oltarno društvo fare sv. Vida praznuje 50-letnico svojega obstoja s sv. mašo ob 11.45 in nato z banketom v farni dvorani pri Sv. Vidu.

24. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

OKTOBER

1. — Združeni kulturni program in proslava 48-letnice SDD na Recher Avenue.

7. — DSPB Tabor pripravi jesensko družabno prireditev v Slov. domu na Holmes Ave.

8. — Klub Ljubljana priredi v SDD na Recher Ave. večerjo in ples. Začetek ob petih.

14. — "Slovenska noč" v avditoriju SND na St. Clair Ave. Igra Pecan-Trebar orkester.

28. — Oltarno društvo pri Mariji Vnebovzeti priredi v šolski dvorani "card party".

29. — Občni zbor Slovenske pristave.

NOVEMBER

4. — Belokranjski klub priredi svojo Veselo Martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

5. — Glasbena Matica poda svoj jesenski koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Avenue.

11. — Klub slov. upokojencev v Newburgu priredi BANKET ob 5-letnici obstoja kluba, v

SND na E. 80 St. Začetek ob 6. zvečer. Igral bo Zabak trio.

19. — Fara Marije Vnebovzete priredi Puranski festival v šolski dvorani.

19. — Pevski zbor Jadran poda v SDD na Waterloo Road svoj jesenski koncert. Začetek ob 3.30 popoldne.

23. — The Sixth Thanksgiving Tony's Polka Party v Slov.

nar. domu na St. Clair Ave.

DECEMBER

3. — Moški pevski zbor Slovan poda svoj jesenski koncert v SDD na Recher Ave. Začetek ob 4. popoldne.

JANUAR — 1968

27. — Slovenska pristava priredi "Pristavsko noč", zabavo s plesom, v SND na St. Clair Avenue. Začetek ob 6.30.

K

S

K

J

AMERIŠKA SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

(K. S. K. J.)

nudi ljubezno bratsko pomoč svojim članom in članicam, vdovam in sirotam in slučaju bolezni, nesreče ali smrti.

AMERIŠKA SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu.

- izdaja najmodernejše vrste zavarovalnin za odrasle in za mladino;
- od \$500.00 do \$15,000.00 posmrtnine
- za onemoglost, poškodbe in operacije do vsote \$600.00
- za odrasle člane bolniško podporo po \$1.00 ali \$2.00 na dan;
- članom posodi denar po 5% obresti za nakup doma.

K.S.K.J. je najstarejša slovenska podpora organizacija v Ameriki.

Premoženje ————— \$16,300,000.00

Članov - 45,000 ————— Certifikatov - 47,500

Veljavna zavarovalnina — \$39,700,000.00

Solventnost - 118.99%

Za seznam in pojasnila o tajniku ali tajnici v vaši okolici izpolnite izresek in pošljite na glavni urad K.S.K.J.

AMERICAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION (K. S. K. J.)
351-353 No. Chicago St.
Joliet, Illinois 60431

Radi bi več pojasnila o K.S.K.J. ter ime in naslov tajnika(ice) v naši okolici.

IME

NASLOV

MESTO

DRŽAVA CODE

ČE SE SELITE

izpolnite ta odrezek in ga nam takoj pošljite. Ni potrebno, da nam pišete pismo. Naslove menjamo dvakrat tedensko. Navedba starega naslova je nujna

AMERIŠKA DOMOVINA

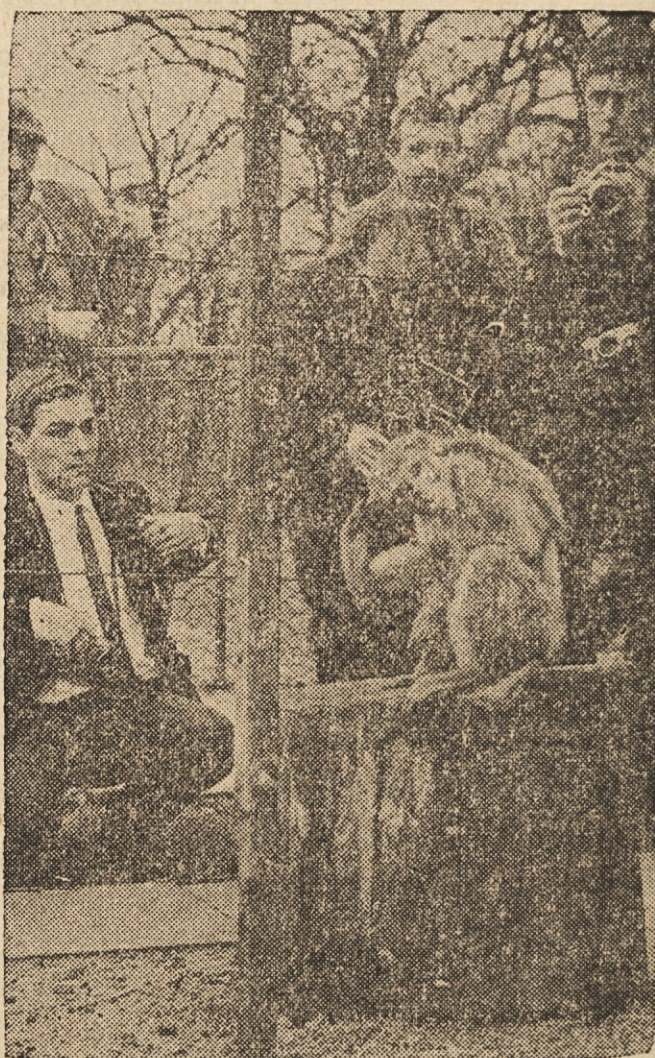
6117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio 44103

Moj stari naslov:

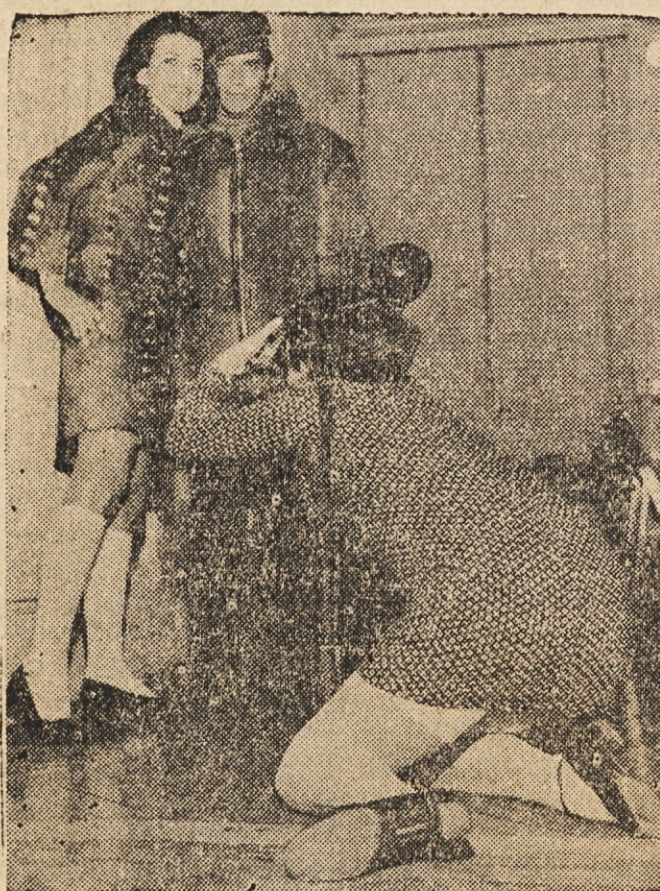
Moj novi naslov:

MOJE IME:

PROSIMO, PIŠITE RAZLOČNO

SVOBODA JI JE BILA VŠEČ — Opica na sliki v londonskem živalskem vrtu, ki jo vidimo na sliki, je živela več mesecev na svobodi na londonskem letališču. Kljub vsej spretnosti in vsakovrstnim zvijačam je poteklo več mesecev, predno so jo ujeli.

DVOJNA ZANIMIVOST — Fotograf je posnel svojo poklicno tovarišico, ko je ravno slikala mladi par v zadnji pariški modni obleki.